

AKTUALITĀTES

Izmaiņas šķiedras linu un kaņepju pirmapstrādātāju un apstrādātāju atbalstam

2012. gada 20. janvārī stājās spēkā grozījumi MK noteikumos Nr. 635 „Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība šķiedras linu un kaņepju pirmapstrādātājiem un personām, kuras uzskata par apstrādātājiem”. Izmaiņas noteikumos nosaka 2011./2012. tirdzniecības gada garās linšķiedras un īsās linšķiedras, kā arī kaņepju šķiedru nosakāmo vienību daudzumu par vienu sējumu hektāru.

2011./2012. tirdzniecības gadā garās linšķiedras nosakāmo vienību daudzums ir 2540 kg par vienu linu sējumu hektāru, bet īsās linšķiedras un kaņepju šķiedru nosakāmo vienību daudzums ir 5993 kg par vienu linu un kaņepju sējumu hektāru. Linšķiedras un kaņepju šķiedras

nosakāmās vienības ir linu un kaņepju maksimālais šķiedru daudzums kilogramos no hektāra, par kuru šķiedras linu un kaņepju pirmapstrādātājiem ir iespējams saņemt atbalstu.

Grozījumi pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija”

2012. gada 27. janvārī stājās spēkā grozījumi MK noteikumos Nr. 1026 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu

konkursu veidā pasākumam „Lauku saimniecību modernizācija”.

Grozījumi nosaka, ka fiziskā persona, kura piesakās atbalstam un vēlas dibināt jaunu uzņēmumu, nodibina zemnieku saimniecību vai iegūst komersanta statusu ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc tam, kad stājies spēkā lēmums par projekta iesnieguma apstiprināšanu. Izmaiņas noteikumos dod iespēju pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” atbalsta pretendentiem kā vienu no saimnieciskās darbības formām saimniecības izveidei izvēlēties arī zemnieku saimniecību.

Pietiekšanās Kredītu fonda līdzekļiem

LAD izsludina pieteikšanos uz Kredītu fonda līdzekļu aizdevumiem saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 664 „Kārtība, kādā tiek administrēts un uzraudzīts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai, izveidojot kredītu fondu”. Kredītu fonda aizdevumi tiek piešķirti šādos Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam pasākumos:

- „Lauku saimniecību modernizācija” ar kopējo publisko finansējumu 4 719 976,64 Ls apmērā;
- „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” ar kopējo publisko finansējumu 1 000 000,00 Ls apmērā.

Pieteikšanās uz trešo kārtu notiek no 2012. gada 24. janvāra līdz 2012. gada 31. decembrim. Sīkāk lasiet LAD mājaslapā www.lad.gov.lv sadaļā *ES atbalsts/Kredītu fonds*. **E**

Sagatavots LLKC Lauku attīstības nodaļā pēc MK, LAD un ZM informācijas

ŠAJĀ NUMURĀ:

VALSTS SUBSĪDIJAS

- Atbalsts ciltsdarbam 2. lpp.

VALSTS UN ES ATBALSTS

- LAD atbildes 5. lpp.

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

- Izmaiņas PVN deklarācijā 7. lpp.
- Gada ienākuma deklarācijas sastādīšana 7. lpp.

LAUKU ATTĪSTĪBA

- VLT pasākumu novērtējums 17. lpp

AUGKOPIĒBA

- Agrovides programmas ieviešana 18. lpp

SIA LLKC INFORMĒ

- Kalendārs ar svarīgākajiem datumiem 4. lpp. martā
- Izglītības piedāvājums lopkopībā 20. lpp.

VALSTS SUBSĪDIJAS

MINISTRU KABINETA NOTEIKUMI NR. 64 "KĀRTĪBA, KĀDĀ PIEŠĪR VALSTS ATBALSTU VAISLAS LAUKSAIMNIECĪBAS DZĪVNIĒKU IERAKSTĪŠANAI CILTSGRĀMATĀ, KĀ ĀRĪ TO ĢENĒTISKĀS KVALITĀTES NOTEIKŠANAI UN PRODUKTĪVĪTĀTES DATU IZVĒRTĒŠANAI"

Konspekts

2012. gada 3. februārī laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” tika publicēti MK noteikumi Nr. 64 „Kārtība, kādā piešķir valsts atbalstu vaislas lauksaimniecības dzīvnieku ierakstīšanai ciltsgāmatā, kā arī to ģenētiskās kvalitātes noteikšanai un produktivitātes datu izvērtēšanai”. Saskaņā ar šiem noteikumiem 2012. gadā valsts atbalsts par vaislas dzīvnieku sagatavošanu ierakstīšanai ciltsgāmatā, to ģenētiskās kvalitātes noteikšanu un produktivitātes datu izvērtēšanu ir Ls 8 148 206 apmērā. Uz subsīdijām var pretendēt komersanti, biedrības, nodibinājumi vai kooperatīvās sabiedrības, kas atbilst noteikumos izvirzītajām prasībām.

Šajās tabulās ir sniegta informācija par galvenajiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Jāņem vērā, ka, tāpat kā iepriekš, ciltsdarba maksājumiem varēs pieteikties caur šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijām. Šo organizāciju sarakstu var atrast Lauksaimniecības datu centra mājaslapā www.ldc.gov.lv sadaļā *Ciltsdarba organizācijas*. Lai pieteiktos atbalsta saņemšanai, organizācijām Lauku atbalsta dienestā jāiesniedz sniegto pakalpojumu plānotās izdevumu tāmes (**lidz 2012. gada 30. martam**). Pēc tam organizācijas, kad būs saņemušas apstiprinājumu tāmēm, slēgs līgumu ar lauksaimnieku (šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecībām vai pārraudzības ganāmpulka īpašniekiem par vaislas dzīvnieku ciltsdokumentācijas sagatavošanu). Līgumā būs noteikts termiņš, kādā lauksaimnieks iesniedz organizācijai MK noteikumu prasībām atbilstošus vaislas dzīvnieku sarakstus, kuros norādīti to produktivitātes dati, lai noteiktu vaislas dzīvnieku ģenētisko kvalitāti un izvērtētu to produktivitātes datus. Tabulās norādīts termiņš, kad organizācijām noteiktie dzīvnieku saraksti jāiesniedz Lauku atbalsta dienestā.

Atbalstu izmaksās, nepārsniedzot katram atbalsta pasākumam paredzēto finansējumu. Ja atbalsta pieprasījums pārsniedz noteikto finansējuma apmēru, LAD veiks norēķinus, proporcionāli samazinot noteikto atbalsta apmēru par vienu dzīvnieku.

Pilnīgu informāciju par pārējiem nosacījumiem var gūt, iepazīstoties ar minēto MK noteikumu pilnu tekstu, kā arī Lauku atbalsta dienesta reģionālajās pārvaldēs un LAD mājaslapā www.lad.gov.lv.

Šie noteikumi stājas spēkā 2012. gada 4. februārī.

CŪKKOPIBAS NOZARĒ	
Par ko?	Cik un kādi nosacījumi?
<p>Vienreizējs maksājums – Ls 130 (t. sk. administratīvās izmaksas Ls 0,90). Maksāts tiek</p> <ul style="list-style-type: none"> ne vairāk kā par 90% no katrā šķirnes saimniecībā esošajām vaislas sivēnmātēm (pēc stāvokļa 2012. gada 1. martā); ne vairāk kā par 10% no katrā pārraudzības ganāmpulkā esošajām vaislas sivēnmātēm, ja: <ul style="list-style-type: none"> pārraudzības ganāmpulkā ir vairāk nekā 49 vaislas sivēnmātes (pēc stāvokļa 2012. gada 1. martā); iepriekšējā pārraudzības gadā no vaislas sivēnmātes atšķirto sivēnu skaits metienā vidēji pārraudzības ganāmpulkā ir 8,5 sivēni, <p>ja datu centrā reizi mēnesī ir iesniegts cūku kustības kopsavilkums atbilstoši normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrāciju, kā arī lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanu un 2011. gada pārraudzības rezultāti par ganāmpulku atbilstoši normatīvajiem aktiem par cūku pārraudzību (to apliecina datu centrā atzīme par saņemšanu vai pasta zīmogs par nosūtīšanu). Atbalstam iekļauj visas pārraudzības ganāmpulkā esošās Latvijas baitas šķirnes sivēnmātes, kurām atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts un ES lauku attīstības atbalsta piešķiršanu vides un lauku ainavas uzlabošanai ir izsniegts atzinums par vaislas sivēnmātes atbilstību Latvijas baitajai šķirnei.</p>	<p>Tāmes termiņš: 2012. gada 30. marts Pārskata termiņš: 2012. gada 1. maijs</p>
KAZKOPIBAS NOZARĒ	
Par ko?	Cik un kādi nosacījumi?
<p>Par pārraudzībā esošu piena šķirņu slaucamo kazu (izņemot gajas šķirnes, galas šķirņu krustojumu un nezināmas izcelsmes dzīvnieku)</p>	<p>Vienreizējs maksājums – Ls 42 (t. sk. administratīvās izmaksas Ls 0,90), ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> pēdējās noslēgtās laktācijas (240-305 dienas) izslaukums ir vismaz 400 kilogramu; pēdējās noslēgtās laktācijas dati ir izmantojami ciltsdarbā (pirmpienei noslēgtās laktācijas dati nav nepieciešami, bet individuālās piena kontroles rādītāji ir izmantojami ciltsdarbā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kazu pārraudzību). <p>Pārraudzības dati pēc stāvokļa 2012. gada 1. augustā</p>

PIENSAIMNIECĪBAS NOZARĒ		Kad?
Par ko?	Cik un kādi nosacījumi?	
Par pārraudzībā esošu piena šķirnes slaucamo govī tostarp pirmpieni (izņemot gaļas šķirnes, gaļas šķirņu krustojumu, piena-gaļas šķirņu krustojumu un nezināmas izcelsmes dzīvnieku)	Vienreizējs maksājums – Ls 68 (t. sk. administratīvās izmaksas Ls 0,50) par pārraudzībā esošu piena šķirņu slaucamo govī, kurai pēdējās noslēgtās standartā laktācijas (240-305 dienas) izslaukums ir no 5000 līdz 6999 kg; Vienreizējs maksājums – Ls 78 (t. sk. administratīvās izmaksas Ls 0,50) par pārraudzībā esošu piena šķirņu slaucamo govī, kurai pēdējās noslēgtās standartā laktācijas (240-305 dienas) izslaukums ir vismaz 7000 kg	Tāmes termiņš: 2012. gada 30. marts Saraksta termiņš: 2012. gada 1. maijs
GAĻAS LIELLOPU AUDZĒŠANAS NOZARĒ		Kad?
Par ko?	Cik un kādi nosacījumi?	
Par šķirnes saimniecībā pārraudzībā esošu gaļas šķirņu valsts ciltsgrāmatā ierakstītu tīršķirnes zidītājgovī	Vienreizējs maksājums – Ls 110 (t. sk. administratīvās izmaksas Ls 0,90), ja šķirnes saimniecībā vai pārraudzības ganāmpulkā pēc stāvokļa 2011. gada 1. aprīlī ir vairāk nekā 5 zidītājgovis vai teļes, kas vecākas par 18 mēnešiem	
Par zidītājgovju pārraudzības ganāmpulkā esošu gaļas šķirņu tīršķirnes zidītājgovī un teli , kas vecāka par 18 mēnešiem	Vienreizējs maksājums – Ls 74 (t. sk. administratīvās izmaksas Ls 0,90) par dzīvnieku, kam vienas šķirnes asinība sasniedz vismaz 87,5% vai kas ir divu tīršķirnes specializēto gaļas šķirņu dzīvnieku krustojums	Tāmes termiņš: 2012. gada 30. marts Saraksta termiņš: 2012. gada 1. septembris
Par zidītājgovju pārraudzības ganāmpulkā esošu vismaz otrās pakāpes krustojuma gaļas šķirņu zidītājgovī un teli , kas vecāka par 18 mēnešiem	Vienreizējs maksājums – Ls 36 (t. sk. administratīvās izmaksas Ls 0,90) par dzīvnieku, kas iegūts, krustojot Latvija audzētu piena šķirņu govī ar specializēto gaļas šķirņu bulli, un kuram gaļas šķirņu īpatsvars asinībā sasniedz vismaz 75%	
AITKOPIBAS NOZARĒ		Kad?
Par ko?	Cik un kādi nosacījumi?	
Par šķirnes saimniecībā esošu vaislas aitu māti	Vienreizējs maksājums – Ls 56	Tāmes termiņš: 2012. gada 30. marts Pārskata termiņš: 2012. gada 1. septembris
Par pārraudzības ganāmpulkā esošu vaislas aitu māti	Vienreizējs maksājums – Ls 23	
ZIRGKKOPIBAS NOZARĒ		Kad?
Par ko?	Cik un kādi nosacījumi?	
Par tīršķirnes vaislas ķēvi pārraudzības ganāmpulkā	Vienreizējs maksājums – Ls 135, lai pārraudzības ganāmpulkā (pēc stāvokļa 2012. gada 1. augustā): • noteiktu ģenētisko kvalitāti un novērtētu pēc pēcnācējiem tīršķirnes vaislas ķēvi; • noteiktu ģenētisko kvalitāti ciltsgrāmatā ierakstītai tīršķirnes vaislas ķēvei, kurai vismaz viens pēcnācējs ir sertificēts ērzelis	Tāmes termiņš: 2012. gada 30. marts Pārskata termiņš: 2012. gada 1. septembris

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2012. GADA MARTĀ

	Termiņš	Februāris					Marts					Aprīlis	
		1	5	15	20	29	1	5	15	20	30	1	
Kreditu fonds Lauku attīstības programmas pasākumi	Kreditu fonds												
	Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana *												
	Meža ugunsdrošības profilaktisko pasākumu ieviešana *												
	Par pārraudzībā esošām slaucamām govīm **												
	Par šķirnes saimniecībā pārraudzībā esošu gaļas šķirņu vaišts ciltsgrāmatā ierakstītu tīršķirnes zīdītājovi **												
	Par zīdītājovju pārraudzības ganāmpulkā esošu gaļas šķirņu tīršķirnes zīdītājovi un teli, kas vecāka par 18 mēnešiem **												
	Par zīdītājovju pārraudzības ganāmpulkā esošu vismaz otrās pakāpes krustojuma gaļas šķirņu zīdītājovi un teli, kas vecāka par 18 mēnešiem **												
	Iesniegums par vecvecāku un vecvecāku sivēnmāti, kura atražo vaišlas jāuncūkas **												
	Par tīršķirnes vaišlas ķēvi pārraudzības ganāmpulkā **												
	Par šķirnes saimniecībā esošu vaišlas aitū māti **												
Nacionālās subsīdijas	Par pārraudzības ganāmpulkā esošu vaišlas aitū māti **												
	Atbalsts par pārraudzības ganāmpulkā esošām slaucamām kazām ***												
	PVN mēneša deklarācija un maksāšanas termiņš												
	Termiņš, no kura sāk iesniegt gada ienākumu deklarācija par 2011. gadu												
	Avansa maksājuma termiņš fiksētā nodokļa maksātājiem												
Grāmatvedība un nodokļi	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par mēnesi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā mēnesī pārsniedzis 500 latu												
	Ziņas par darba ņēmējiem - par darbiniekiem, kuriem iepriekšējā mēnesī piešķirts vai beidzies atvaļinājums bez darba algas saglabāšanas***												
	Iesniegumu tīrākā veidā												
	Iesniegumu tīrākā veidā												
	Iesniegumu tīrākā veidā												

* Par projektu pieņemšanas nosēgumu tiks ziņots laikrakstā "Latvijas Vēstnesis"

** Lai saņemtu atbalstu, tāmes par plānotajiem pasākumiem iesniedz šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijas, lai vēlāk slēgtu līgumus ar lauksaimniekiem

*** Ziņas par darba ņēmējiem, kuri uzsāk darbu, iesniedz ne vēlāk kā vienu dienu, pirms persona uzsāk darbu. Ziņas par darba ņēmējiem, kuriem mainījies vai zaudēts darba ņēmeja statuss, iesniedz triju darbdienu laikā pēc statusa maiņas vai zaudēšanas.

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

VALSTS UN ES ATBALSTS

LAD atbildes uz lauksaimnieku jautājumiem

Lauku atbalsta dienests ir sagatavojis atbildes uz lauksaimniekiem neskaidrajiem jautājumiem, kas tika iesniegti 2012. gada 19. janvāra sanāksmes laikā.

PLATĪBU MAKSĀJUMI

✓Vai un kādas izmaiņas/precizējumi tiek plānoti tiešo maksājumu pieteikumu iesniegumu iesniegšanā 2012.gadā? Vai kā parasti plānots sagatavot 2012. gada maksājumu pieteikumu rokasgrāmatu?

Zemkopības ministrijas (ZM) sagatavotais MK 01.03.2011. noteikumu Nr. 173 grozījumu projekts paredz, ka, sākot ar 2012. gadu, uz vienoto platības maksājumu varēs pretendēt par tādu lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību, kas ir atbalsta pretendenta īpašumā vai valdījumā (lietošanā) kārtējā gada 15. jūnijā un ko (pēc LAD pieprasījuma) var pierādīt ar rakstisku dokumentu. Piesakoties platības maksājumiem, nomas līgumiem nav jābūt notariāli apstiprinātiem un tie netiks prasīti pie platību maksājumu iesnieguma iesniegšanas, tomēr atlases kārtībā tiks fiziski kontrolēti, vai tādi ir. Nomas līgumam nav noteikta kāda konkrēta veidlapa, bet ZM mājaslapā www.zm.gov.lv sadaļā *Lauku attīstība* var atrast nomas līguma paraugformu. Izmaiņas sagaidāmas arī attiecībā uz jauniem atbalsta veidiem.

Ar 2012. gadu tiek pārtraukta pieteikšanās papildu valsts tiešajiem maksājumiem (PVTM):

- ar par kartupeļu cieti;
- ar par nokautiem vai eksportētiem liellopiem, jo tie tiek pilnībā atdalīti no ražošanas un 2012. gadā tiks attiecīgi aizstāti ar diviem jauniem maksājumiem:

- atdalīto PVTM par kartupeļu cieti;
- atdalīto PVTM par nokautiem vai eksportētiem liellopiem.

No 2012. gada būs iespējams pieteikties diviem jauniem īpašajiem atbalstiem:

- par kvalitātes uzlabošanu cietes kartupeļiem, kas audzēti saskaņā ar kvalitātes shēmu prasībām;
- lopbarības augu sēklas un sēklas kartupeļu kvalitātes uzlabošanai.

2012. gadā Eiropas Savienības tiešo maksājumu un PVTM kopsummām pārsniedzot noteiktus sliekšņus, tiks piemēroti samazinājumi. ZM ir sagatavojusi skaidrojumus šīm izmaiņām un arī piemērus, lai lauksaimnieki labāk izprastu samazinājuma būtību. Tāpat katrs lauksaimnieks pats var aprēķināt, cik apmēram liels atbalsts 2012. gadā viņam pienāksies. Sīkāk par to lasiet ZM mājaslapā sadaļā *Valsts un ES atbalsts/Lauksaimniecība un lauku attīstība/Eiropas Savienības atbalsts/Tiešie maksājumi/Izmaiņas 2012. gadā*.

Arī 2012. gadā Lauku atbalsta dienests sagatavos bezmaksas „Informatīvo materiālu Platību maksājumu saņemšanai 2012. gadā”, kā arī dienesta interneta mājaslapas www.lad.gov.lv sadaļā *Tiešie maksājumi/Rokasgrāmatas* būs pieejama detalizētā informācija „Platību maksājumu saņemšanai 2012. gadā”.

✓Kur atrodams provizorisks grafiks

2011. gada atlikušo atbalsta maksājumu (īpašais maksājums par pienu u.c.) izmaksai?

Lauku atbalsta dienesta interneta mājaslapas www.lad.gov.lv sadaļā *Tiešie maksājumi* ir atrodams „Platību maksājumu grafiks 2012. gadā” ar plānotajām atbalsta veidu kopējām izmaksājām summām par 2011. gadā iesniegtajiem pieteikumiem.

BEZAKCĪZES DEGVIELA

✓Kādā laika posmā LAD plāno pieņemt pieteikumus akcizētai dīzeļdegvielai? Vai pieteikumu kritēriji būs tādi paši (ieņēmumi no realizētās lauksaimniecības produkcijas) kā 2011. gadā?

Saskaņā ar šobrīd spēkā esošajiem MK noteikumiem Nr. 344 „Kārtība, kādā no akcīzes nodokļa atbrīvo dīzeļdegvielu (gāzeļļu), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem” pieteikšanās bezakcīzes degvielas saņemšanai notiek no 10. maija līdz 1. jūnijam. Ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas nemainās - 200 Ls/ha.

Atšķirības no šī gada:

- nav atbalsts par papildus deklarētajām platībām;
- neattiecas nosacījums par jaunajiem lauksaimniekiem (pirmo reizi pieteicies uz VPM);
- ieņēmumos neieskaita saņemto agrovides atbalstu.
- MK noteikumos minētie atvieglojumi bija paredzēti tikai 2011./2012. saimnieciskajam gadam.

✓Cik hektārus zemes Latvijas zemnieki ir pieteikuši bezakcīzes dīzeļdegvielas saņemšanai?

Kopā bezakcīzes degvielas saņemšanai pieteikti 1 168 034 ha, bet kritērijiem tās saņemšanai atbilst 979 177 ha. Degviela piešķirta 16 923 lauksaimniekiem. Tabulā apkopoti saimniecisko gadu rādītāji.

	2010./2011.	2011./2012.
Pieteiktās platības, ha	1 151 446	1 168 034
Atbilstoši kritērijiem, ha	1 032 545	979 177
Pieteikumu skaits	18 639	16 962
Atbilstošo pieteikumu skaits	16 923	16 216

PROJEKTI

Kādus projektu pieteikumu konkursus LAD plāno izsludināt 2012. gadā? Vai ir plānotas izmaiņas pasākumu nosacījumos un to ieviešanas reģionos?

2012. gadā ir plānots atvērt kārtu pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” trīs reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs – Austrumlatgales, Dienvidkurzemes un Dienvidlatgales –, kurās šobrīd ir neliels finansējuma atlikums.

Jautājums par vēl kādu kārtu atvēršanu tiks risināts tikai tad, ja atbrīvosies finansējums no projektiem, kuri netiek īstenoti. Tomēr jāņem vērā, ka šajā pasākumā ir uzņemtas 20% virrstaistības, kuras būs jānosedz ar finansējumu, kas atbrīvosies no neīstenotiem projektiem.

2012. gada pirmajā pusē pēc MK noteikumu precizēšanas ir plānots atvērt jaunu kārtu pasākumā „Uzņēmumu radīšana un attīstība”.

Jaunu kārtu 2012. gadā plānots atvērt pasākumā „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai” trīs reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs – Austrumlatgales, Dienvidlatgales un Ziemeļaustrumu.

ZM informēja, ka tiks atvērta kārtā arī pasākumā „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”.

Kāda ir lietu virzība par finansējumu tiem projektiem, kuri palika aiz svītras finansējuma trūkuma dēļ, piemēram, Zemgalē pēc pēdējās kārtas pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija”? Vai tiks rasts finansējums modernizācijas projektiem, kas iesniegti martā?

ZM ir pieņēmusi lēmumu, ka LAD var apstiprināt visus pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” iesniegtos projektu iesniegumus pasākumā pieejamā finansējuma ietvaros, t.sk., pieskaitot 20% virrstaistību.

Šādā gadījumā LAD varēs apstiprināt visus atbilstošos projektus, arī tos, kas Zemgales, Lielrigas un Ziemeļkurzemes RLP netika vērtēti nepietiekamā finansējuma dēļ.

Vai projektos būs paredzēts finansējums kūtsmēsli krātuvēm, jo ar 2014. gadu tā būs obligāta prasība?

Jau šobrīd pasākumu, kas saistīti ar lauku saimniecību modernizāciju vai attīstību, projektu pieteikumos var paredzēt kūtsmēsli krātuvju būvniecību.

Kad varētu stāties spēkā izmaiņas programmā „Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana”?

Zemkopības ministrija tuvākajā laikā iesniegs saskaņošanai Ministru kabinetā izmaiņas attiecīgajos MK noteikumos. Pēc noteikumu stāšanās spēkā tiks izsludināta jauna projektu pieņemšanas kārtā.

LIZ APSEKOŠANA

Vai un kā mainījies situācija 2011. gadā, apsekojot LIZ, kas netiek apstrādāta, salīdzinot ar 2010. gadu?

Statuss	2010		2011		Izmaiņas 2011/2010	
	Platība, ha	% no kopējās platības	Platība, ha	% no kopējās platības	ha	%
Apekots pavisam	2 351 415	100%	2 342 251	100%	-9 164	0%
Kopts	1 982 515	84%	2 022 741	86%	40 226	2%
- t.sk. kopts, nav LIZ	6 731	0%	12 366	1%	5 635	84%
Neapstrādāts kopā:	368 900	16%	319 510	14%	-49 390	-13%
Nekopts	316 341	13%	274 402	12%	-41 939	-13%
Aizaudzis	49 710	2%	42 877	2%	-6 833	-14%
Būvniecība	2 849	0%	2 231	0%	-618	-22%

LAD un ZM informācija

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

Izmaiņas PVN deklarācijā

17.01.2012. Ministru kabinets ir pieņēmis grozījumus noteikumos Nr. 1640 „Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarāciju”. Noteikumos izdarītas vairākas būtiskas izmaiņas attiecībā uz deklarācijas aizpildīšanu. Lielākā daļa izmaiņu stājas spēkā ar 2012. gada 1. februāri un ir piemērojamas jau sākot ar 2012. gada janvāra deklarāciju.

No 2012. gada 1. janvāra ir ieviesta t.s. „reversā” PVN piemērošanas kārtība būvniecības pakalpojumiem. Noteikumi skaidro, kā šie darījumi ir atspoguļojami PVN deklarācijā. Būvniecības pakalpojumi, kuriem piemēro reverso kārtību, ir atspoguļojami deklarācijā tāpat kā kokmateriālu un metāllūžņu piegādes saskaņā ar likuma 13² un 13⁵ pantu. Būvniecības pakalpojumu sniedzējs darījumus norāda deklarācijas 41.¹ rindā, kā arī atšifrē šos darījumus deklarācijas pielikuma PVN 1 pārskata III daļā, norādot darījumiem kodu R3. Būvniecības pakalpojumu saņēmējs par darījumu aprēķināto PVN norāda deklarācijas 52. rindā, bet priekšnodokli norādāmo summu – 62. rindā. Saņemtos būvniecības pakalpojumus, kuriem piemērots reversais PVN, atšifrē deklarācijas PVN 1 pārskata I daļā, izmantojot kodu R3.

Līdz ar to, ka no 2012. gada ir zināmas izmaiņas taksācijas perioda noteikšanas kārtībā, noteikumu grozījumi paskaidro, kā deklarācija ir iesniedzam gadījumos, ja personai taksācijas periods sākotnēji ir bijis ceturksnis vai pusgads, bet taksācijas gada laikā apliekamo darījumu summa ir pārsniegusi 35 000 latu.

No 1. aprīļa (sākot ar marta vai 1. ceturkšņa deklarāciju) mainās kārtība, kādā deklarācijas pielikumos jānorāda darījumi ar vienu darījumu partneri. PVN 1 pārskata I daļā ir noteikts jauns darījuma veida kods „V” un arī PVN pārskata III daļā ir noteikts jauns dokumenta veida kods „V”. Šajos pārskatos ar kodu „V” kopējā summā ir jānorāda taksācijas periodā ar vienu darījuma partneri veiktie darījumi saskaņā ar attaisnojuma dokumentiem, ja darījumu kopējā vērtība ar šo darījuma partneri pārsniedz 1 000 latu, bet katrā no attaisnojuma dokumentiem minētā darījumu summa ir mazāka par 1 000 latiem. Pārskatos darījumi ar kodu „V” kopējā summā jānorāda par katru darījuma partneri atsevišķi.

Sagatavoja LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja **Linda Puriņa**

Gada ienākuma deklarācijas sastādīšana par 2011. gadu

Iepriekšējā gada laikā un šī gada sākumā iedzīvotāju ienākuma nodokli reglamentējošajos normatīvajos aktos tika izdarītas vairākas izmaiņas, saskaņā ar kurām, sagatavojot gada ienākumu deklarāciju par 2011. gadu, ir jāievēro atšķirīgi nosacījumi, salīdzinot ar 2010. gada deklarāciju. Izmaiņas ir izdarītas gan gada ienākumu deklarācijas pielikumu uzskaitījumā, gan arī atsevišķu deklarācijas pielikumu aizpildīšanas kārtībā.

 Kam ir jāiesniedz gada ienākumu deklarācija?

Gada ienākumu deklarācija par 2011. gadu likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” noteiktajā kārtībā obligāti ir jāiesniedz:

- saimnieciskās darbības veicējiem;
- nodokļu maksātājiem, kuriem ienākuma nodoklis taksācijas gadā¹ nav ieturēts no visa apliekamā ienākuma (piemēram, ja gada laikā ir gūts tikai ienākums no algota darba, tad gada ienākumu deklarācija nav jāiesniedz, jo darba devējs, izmaksājot algu, nodokli ir ieturējis);
- fiziskām personām, kuras guvušas ar nodokli apliekamus ienākumus ārvalstīs;
- fiziskām personām, kuras taksācijas gadā guvušas neapliekamos ienākumus, kas pārsniedz četrkārtotu taksācijas gadam noteikto neapliekamā minimuma

apmēru. 2011. gadā neapliekamā minimuma apmērs par gadu bija 540 lati, tātad četrkārtots gada neapliekamais minimums ir 2160 latu.

 Gada ienākumu deklarācijas veidlapa

Deklarācijas veidlapa ir apstiprināta ar Ministru kabineta 2009. gada 17. februāra noteikumiem Nr. 149 “Noteikumi par iedzīvotāju gada ienākumu deklarāciju un tās aizpildīšanas kārtību”. Šie noteikumi nosaka arī deklarācijas aizpildīšanas kārtību. Deklarācijas veidlapa sastāv no šādām sadaļām:

- Gada ienākumu deklarācija D;
- pielikums D1 “Taksācijas gadā Latvijas Republikā gūtie ienākumi”,
- pielikums D1¹ „Taksācijas gadā gūtie ienākumi, kuriem tiek piemērota samazināta nodokļa likme”,
- pielikums D2 “Fizisko personu (rezidentu) ārvalstīs gūtie ienākumi”,
- pielikums D2¹ „Fizisko personu (jūrnieku), kas ir nodarbinātas (darba attiecībās) uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa, ārvalstīs gūtie ienākumi”,
- pielikums D3 “Ienākumi no saimnieciskās darbības”,

¹ Taksācijas gads – gads, par kuru aprēķina nodokli

- pielikums D3¹ „Ienākumi no saimnieciskās darbības, ja nodokļa maksātāji kārtā grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā”,
- pielikums D4 “Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem”,
- pielikums D5 „Saimnieciskās darbības ienākumu deklarācija nodokļa maksātājiem, kas maksā fiksēto ienākuma nodokli”.

☑ Kad un kur ir jāiesniedz deklarācija?

Salīdzinot ar 2011. gadu, šogad ir izmaiņas deklarācijas iesniegšanas termiņos. Deklarācija par 2011. gadu ir jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestā laika posmā no 2012. gada 1. marta līdz 2012. gada 1. jūnijam.

Gada ienākumu deklarāciju var iesniegt elektroniski, izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta elektronisko deklarēšanas sistēmu (EDS) vai arī papīra formā.

☑ Kādi ienākumi tiek norādīti deklarācijā?

Deklarācijā tiek uzrādīti visi maksātāja kalendārajā gadā gūtie ienākumi, arī ar nodokli neapliekamie ienākumi, ja to kopējā summa pārsniedz četrkāršotu gada neapliekamā minimuma apmēru, izņemot likuma „Par IIN” 9. panta pirmās daļas 29. punktā (ienākums, kas gūts, sniedzot palīdzību vai slepeni sadarbojoties ar operatīvās darbības subjektiem) un 31. punktā (uzturēšanas līdzekļi, kas saņemti no speciālās aizsardzības iestādes) minētos ienākumus.

Deklarācijā neuzrāda algota darba ienākumus, kurus izmaksā mikrouzņēmums atbilstoši Mikrouzņēmumu nodokļa likumam, kā arī saimnieciskās darbības ienākumu, kas gūts mikrouzņēmumā. Tātad jāņem vērā, ka gada deklarācijā neiekļauj informāciju par ienākumiem, kas gūti mikrouzņēmumā (ar mikrouzņēmumu šeit saprot personu, kura maksā mikrouzņēmumu nodokli).

Šīs ir pamatprasības par to, kas gada ienākumu deklarācijā ir norādāms. Tomēr ir vairāki gadījumi, kad deklarācijas aizpildīšana ir vienkāršota, un tie ir apskatīti turpmāk rakstā.

☑ Ar ko sākt deklarācijas aizpildīšanu, un kādā secībā to aizpildīt?

Deklarācijas sastādīšanai nepieciešamie dokumenti un deklarācijas sastādīšanas secība ir atkarīga no tā, kāda veida ienākumus persona gada laikā ir guvusi.

Ja gada laikā ir saņemti ienākumi, kurus izmaksājušas citas personas (piemēram, saņemta alga), tad jāsameklē šo personu izsniegtie paziņojumi par fiziskajām personām izmaksātajām summām, lai korekti varētu aizpildīt gada ienākumu deklarāciju. Gadījumos, kad gada ienākumu deklarāciju sagatavo, izmantojot VID elektroniskās deklarēšanas sistēmu, ienākuma izmaksātāju sniegtā informācija ir pieejama šajā sistēmā. MK noteikumi Nr. 149 nosaka, ka VID nodrošina, ka elektroniskās deklarēšanas sistēmā nodokļa maksātājam ir pieejama šāda deklarācijas aizpildīšanai nepieciešama informatīva rakstura informācija, ko VID saņem no ienākuma izmaksātāju iesniegtajiem paziņojumiem par fiziskajai personai

izmaksātajām summām, privātajiem pensiju fondiem un apdrošināšanas sabiedrībām:

- dati par ienākuma izmaksātāju un ienākuma saņēmēju;
- ienākuma veids;
- ienākuma gūšanas periods un izmaksas datums;
- bruto ieņēmumi;
- neapliekamie ienākumi;
- darba devēja piemērotais neapliekamais minimums, atvieglojumi un attaisnotie izdevumi;
- ienākums, no kura aprēķināts nodoklis;
- ieturētais nodoklis;
- veiktās iemaksas privātajos pensiju fondos;
- veiktie apdrošināšanas prēmiju maksājumi.

Tā kā ne visas fiziskās personas izmanto iespēju iesniegt deklarāciju elektroniski, Valsts ieņēmumu dienests nodrošina, ka mēneša laikā pēc nodokļa maksātāja pieprasījuma saņemšanas, bet ne ātrāk kā pieprasījuma saņemšanas gada 1. martā nodokļa maksātājs, kurš deklarāciju aizpilda papīra formā, var saņemt minēto informāciju.

Pirms deklarācijas sagatavošanas saimnieciskās darbības veicējiem ir jāveic arī grāmatvedības datu apkopošana.

Deklarāciju aizpildot, summas norāda latos un santīmos; ārvalstīs gūtos ienākumus un samaksāto nodokli ārvalstu valūtā pārrēķina latos pēc Latvijas Bankas noteiktā valūtas maiņas kursa attiecīgi ienākumu saņemšanas un nodokļa samaksāšanas dienā. Pirms deklarācijas D aizpilda D1, D2, D3 vai D3¹, vai D5 un D4 pielikumu.

☑ D1 pielikuma aizpildīšana

D1 pielikums ir paredzēts, lai norādītu Latvijā gūtos ienākumus. D1 pielikumā neuzrāda ienākumu no saimnieciskās darbības un ienākumus, kuriem piemērota samazinātā likme (piemēram, ienākumi no kokmateriālu atsavināšanas vai ienākumi no kapitāla).

Personas, kuras neveic saimniecisko darbību, D1 pielikumā uzrāda arī saņemtos valsts un ES atbalsta maksājumus lauksaimniecībai un lauku attīstībai. Vienīgie lauksaimniecības un lauku attīstības atbalsta maksājumi, kuri saimnieciskās darbības neveicējiem D1 pielikumā nav jāuzrāda, ir:

- **valsts** atbalsts kredītprocenu daļējai dzēšanai;
- **valsts** atbalsts apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai;
- **valsts** atbalsts lopkopībai.

Pārējās atbalsta summas (piemēram, vienoto platību maksājumu) persona, kura nav saimnieciskās darbības veicējs, norāda pielikumā D1.

Nodokļa maksātājs, kurš nav saimnieciskās darbības veicējs, D1 pielikumā nenorāda arī summas,

kuras par taksācijas gadu ir saņemtas kā valsts atbalsts un Eiropas Savienības atbalsts meža īpašniekiem no Eiropas Lauksaimniecības fonda šādiem atbalsta veidiem:

- mežu ekonomiskās vērtības uzlabošanai;
- infrastruktūrai, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu;
- lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējai apmežošanai;
- mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai un preventīvo pasākumu ieviešanai.

ATVIEGLOJUMS! Ja persona deklarāciju sagatavo un iesniedz tikai tādēļ, ka taksācijas gadā gūto neapliekamo ienākumu apjoms pārsniedz četrkārtotu gada neapliekamo minimumu (2160 latu 2011. gadā), tad pielikumā D1 drīkst norādīt tikai šos neapliekamos ienākumus.

Aizpildot D1 pielikumu, par pamatu izmantojams ienākuma izmaksātāja izsniegtais paziņojums par fiziskai personai izmaksātājam summām (turpmāk – paziņojums), kā arī elektroniskās deklarēšanas sistēmā pieejamā vai VID izsniegtā informācija. D1 pielikumu aizpilda šādi:

- 1. ailē "Ienākumu gūšanas vieta un veids" norāda visus taksācijas gadā gūtos ienākumus (arī konkursos un sacensībās saņemtās balvas, autoratlīdzību (honorāru), pensijas, slimības pabalstus, izložu un azartspēļu laimestus, kā arī neapliekamos ienākumus). Ja ienākums gūts arī no piedalīšanās azartspēlēs vai izlozēs, norāda juridiskās personas (izložu vai azartspēļu organizētājas) nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridiskās personas adresi;
- 2. ailē "Bruto ieņēmumi" norāda, novērtējot naudas izteiksmē, visus taksācijas gadā gūtos ienākumus, kas gūti naudā, natūrā un pakalpojumu veidā. Ja deklarācijas aizpildīšanai izmanto paziņojumu, šajā ailē ieraksta paziņojuma 05. rindā norādīto summu;
- 3. ailē "Neapliekamie ienākumi" norāda neapliekamos ienākumus (apdrošināšanas atlīdzības, ienākumus no valsts un pašvaldību parādzīmēm, normatīvajos aktos noteiktos pabalstus, kas izmaksāti no budžeta, no mantojuma gūto ienākumu, no budžeta līdzekļiem piešķirtās mācību iestāžu stipendijas, uzturlīdzekļus, no darba devēja saņemto bērnu pabalstu, kura vērtība nepārsniedz 150 latu, un citus likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 9. pantā noteiktos neapliekamo ienākumu veidus). Šajā ailē ieraksta paziņojuma 06. rindā norādīto summu;
- 4.a ailē "Attaisnotie izdevumi – darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas" norāda valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas. Šajā ailē ieraksta paziņojuma 10. rindā norādīto summu;
- 4.b ailē "Attaisnotie izdevumi – iemaksas privātajos pensiju fondos un dzīvības apdrošināšanas prēmijas" norāda darba devēja veiktās iemaksas privātajos pensiju fondos un dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmijas likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteikto normu ietvaros. Šajā ailē ieraksta paziņojuma 11. un 12. rindā norādīto summu;

- 4.c ailē "Attaisnotie izdevumi – autoru izdevumi" norāda autoru izdevumus atbilstoši normatīvajiem aktiem par likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanu. Šajā ailē ieraksta paziņojuma 14. rindā norādīto summu;
- 5. ailē "Izdevumi, kas saistīti ar ienākumu gūšanu" norāda ar maksājumu dokumentiem apliecinātos izdevumus, kas saistīti ar ienākumu gūšanu, nepārsniedzot D1 pielikuma 2. ailē norādīto summu. Ja ienākums gūts, atsavinot metāllūžņus, un izdevumiem no šo ienākumu gūšanas piemēro likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteikto normu, šajā ailē ieraksta paziņojuma 14. rindā norādīto summu. Ja ienākums gūts no izložu un azartspēļu laimestiem, šajā ailē norāda arī ar maksājuma dokumentiem apliecinātos izdevumus par piedalīšanos azartspēlēs vai izlozēs;
- 7. ailē "Avansā samaksātais (ieturētais) nodoklis" norāda avansā samaksātās vai ieturētās iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas par konkrēto ienākuma veidu. Šajā ailē ieraksta paziņojuma 16. rindā norādīto summu.

☑D1¹pielikuma aizpildīšana

D1¹ pielikumu aizpilda nodokļa maksātājs, kurš taksācijas gadā ir guvis ienākumus, kuriem tiek piemērota samazināta nodokļa likme (piemēram, ienākumus no kokmateriālu un augoša meža atsavināšanas, ienākumus no valsts vai Eiropas Savienības atbalsta summām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem meža īpašniekiem, kuriem meža apsaimniekošana nav saimnieciskās darbības veids, kā arī ienākumus no kapitāla, kas nav kapitāla pieaugums).

D1¹ pielikumā nenorāda ienākumus, no kuriem nodoklis ir ieturēts ienākuma izmaksas vietā. Ja, piemēram, fiziskā persona ir pārdevusi kokmateriālus un pircējs ienākuma izmaksas brīdī ir nodokli ieturējis, deklarācijā šos ienākumus fiziskā persona nenorāda. Bet gadījumā, ja kokmateriāli ir pārdoti citai fiziskai personai, kura saimniecisko darbību neveic un kurai līdz ar to nav pienākuma nodokli ieturēt, šie ienākumi D1¹ pielikumā ir jānorāda.

D1¹ pielikumu aizpilda šādi:

- 1. ailē "Ienākumu gūšanas vieta un veids" norāda to taksācijas gadā gūto ienākumu (arī dividendes un procentu ienākumu) gūšanas vietu un veidu, kuriem tiek piemērota samazināta nodokļa likme un kuri nav norādīti taksācijas gada laikā iesniegtajās deklarācijās par ienākumu no kapitāla DK;
- 2. ailē "Bruto ieņēmumi" norāda naudas izteiksmē taksācijas gadā gūtos ienākumus, kuriem tiek piemērota samazināta nodokļa likme;
- 3.a aili "Izdevumu norma 25%" aizpilda tikai nodokļa maksātājs, kas guvis ienākumus no augoša meža pārdošanas. Aili aizpilda, norādot

simbolu "X". Pirms nodokļa aprēķināšanas no izmaksājamās summas atskaita ar meža atjaunošanu saistītos izdevumus, piemērojot izdevumu normu 25 procentu apmērā no izmaksājamās summas;

- 3.b ailē "Izdevumu norma 50%" aizpilda tikai nodokļa maksātājs, kas guvis ienākumus no kokmateriālu pārdošanas. Ailē aizpilda, norādot simbolu "X". Pirms nodokļa aprēķināšanas no izmaksājamās summas atskaita ar kokmateriālu sagatavošanu un pārdošanu saistītos izdevumus, piemērojot izdevumu normu 50 procentu apmērā no izmaksājamās summas;
- 4. ailē "Izdevumi, kas saistīti ar ienākumu gūšanu" norāda izdevumus atbilstoši 3.a vai 3.b ailē noteiktajai izdevumu normai vai citus ar dokumentiem apliecinātus izdevumus, kas saistīti ar ienākumu gūšanu;
- 5. ailē "Apliekamie ienākumi" norāda apliekamos ienākumus, kas aprēķināti, no bruto ieņēmumiem (2. aile) atņemot izdevumus, kas saistīti ar ienākumu gūšanu (4. aile);
- 6. ailē "Nodokļa likme" norāda attiecīgajiem ienākumiem piemērojamo nodokļa likmi taksācijas gadā;
- 7. ailē "Aprēķinātais nodoklis" norāda nodokļa summu, kas aprēķināta, apliekamos ienākumus (5. aile) reizinot ar nodokļa likmi (6. aile);
- 8. ailē "Avansā samaksātais (ieturētais) nodoklis" norāda avansā samaksātās vai ieturētās iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas par attiecīgajā pielikuma rindā norādītajiem ienākumiem;
- 9. ailē "Maksājamais nodoklis" norāda iedzīvotāju ienākuma nodokli, kas iemaksājams budžetā.

D2 un D2' pielikuma aizpildīšana

D2 pielikumu aizpilda fiziskā persona, kura taksācijas gadā guvusi ienākumus ārvalstīs, kuriem piemērojama 25% likme. Fiziskā persona, kura ienākumus guvusi vienā vai vairākās ārvalstīs, par katru citā valstī gūto ienākuma veidu aizpilda atsevišķu D2 pielikuma rindu.

Tiem, kas ir guvuši ieņēmumus ārvalstīs, jāņem vērā, ka izpildot likuma „Par IIN” 24. panta septītās daļas kritērijus, algota darba ienākumus, kas gūti ārvalstīs, sākot ar 2011. gadu ar nodokli neapliek. Savukārt, likuma Pārejas noteikumu 80. un 81. punkts paredz nodokļa pārmaksu atgūšanu, ja periodā no 2008. līdz 2010. gadam fiziskā persona Latvijā ir samaksājusi nodokli par ārvalstīs gūto ienākumu.

Nodokļa maksātājs, kurš vēlas piemērot likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" pārejas noteikumu 80. un 81.punktu, **lai veiktu maksājamā nodokļa precizējumu** par 2008., 2009. un 2010.gadu, **iesniedz** Valsts ieņēmumu dienestā **iesniegumu iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksas saņemšanai**:

- par 2008. gada ienākumiem - līdz 2012. gada 16. aprīlim;
- par 2009. gada ienākumiem - līdz 2013. gada 16. aprīlim;
- par 2010. gada ienākumiem - līdz 2014. gada 16. aprīlim.

Nodokļa maksātājs, kurš **deklarē iepriekš nedeklarētus** 2008., 2009. un 2010. gadā ārvalstīs gūtos algota darba ienākumus, piemērojot likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" pārejas noteikumu 80. punktu, iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā:

- gada ienākumu deklarācijas pielikumus, kas atbilst nodokļa maksātāja gūtajiem ienākumiem, un neaizpilda deklarāciju D;
- attaisnotos izdevumus apliecinošus attaisnoju ma dokumentus.

Aprēķinot vai precizējot maksājamo iedzīvotāju ienākuma nodokli no algota darba ienākuma, kas gūts **2008. un 2009. gadā** ārvalstīs un apliekams ar 5% nodokļa likmi, **neapliekamā minimuma, atvieglojumu un attaisnoto izdevumu atskaitīšana tiek piemērota proporcionāli gūtajiem ienākumiem, ja ir gūti ienākumi, kas apliekami ar dažādām nodokļa likmēm.**

Aprēķinot vai precizējot maksājamo iedzīvotāju ienākuma nodokli no algota darba ienākuma, kas gūts **2010. gadā** ārvalstīs un apliekams ar 5% nodokļa likmi, **nodokļa aprēķināšanai un neapliekamā minimuma, atvieglojumu un attaisnoto izdevumu atskaitīšanai tiek piemērota vidējā svērtā nodokļa likme.**

D2¹ pielikumu aizpilda nodokļa maksātājs, kurš ir bijis nodarbināts (darba attiecībās) uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa un guvis ienākumus ārvalstīs.

D3 pielikuma aizpildīšana

D3 pielikumu aizpilda tie nodokļa maksātāji, kas veic saimniecisko darbību un grāmatvedību kārtu vienkāršā ieraksta sistēmā. Ierakstus pielikumā veic, pamatojoties uz ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla (turpmāk – žurnāls), kā arī citu grāmatvedības uzskaites reģistru datiem.

Pirms uzsākt D3 pielikuma aizpildīšanu, ieteicams veikt šādus sagatavošanas darbus, kas palīdzēs nodrošināt pareizu deklarācijas aizpildīšanu:

- jāpārbauda žurnālā ierakstītās summas – vai tās ir norādītas pareizajās ailēs (vai, piemēram, pie citiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem nav ierakstīti ieņēmumi no lauksaimniecības un otrādi – vai pie lauksaimniecības ieņēmumiem nav ieregistrēti ieņēmumi, kas nav uz lauksaimniecību attiecināmi; tāpat arī jāpārskata izdevumu ailes – vai ir korekti norādīti lauksaimniecības, citu nozaru un proporcionāli sadalāmie izdevumi);
- jāpārskata ailē „Subsīdijas” norādītās summas, jo to skaitā var būt tādas lauksaimniecības atbalsta summas, kas ir saņemtas pamatlīdzekļu iegādei. Tā kā šīs atbalsta summas ieņēmumos iekļauj pakāpeniski pa vairākiem gadiem, tad tās ir jāpiefiksē atsevišķi;

- jāpārbauda žurnāla ailu kopsummas – lai atklātu, vai nav kādas matemātiskas kļūdas, kā arī jāsalīdzina, vai žurnālā norādītais naudas atlikums bankas kontos sakrīt ar tām summām, kas ir norādītas bankas kontu izrakstos;
- jāveic pamatlīdzekļu, nemateriālo ieguldījumu, krājumu, naudas līdzekļu, lopu inventarizācija un jāstāda inventarizācijas saraksti. Pirktie krājumi inventarizācijas sarakstā ir jānovērtē iegādes cenās, bet pašražotā produkcija un krājumi – pašizmaksā vai zemākajās tirgus cenās;
- ja atlikumā uz gada beigām ir pirkti krājumi (piemēram, pirkti lopbarība, minerālmēsli, augu aizsardzības līdzekļi u.tml.), tad inventarizācijas sarakstos iespēju robežās atsevišķi jānodala tie krājumi, par kuriem uz 2011. gada 31. decembri vēl nav samaksāts;
- jāaprēķina, cik daudz līdzekļu ieguldīts nepabeigtajos ražojumos (piemēram, rudens arumam, ziemāju sējumiem);
- ar darījumu partneriem jāsalīdzina parādu summas. Parādu salīdzināšanu veic, izsūtot darījumu partneriem salīdzināšanas aktus, kā arī salīdzinot darījumu partneru atsūtītajos salīdzināšanas aktos norādītās summas ar grāmatvedības datiem. Šis darbs ir jādara rūpīgi (nedrīkstētu saņemt salīdzināšanas aktus vienkārši parakstīt un nosūtīt darījumu partnerim, nesalīdzinot salīdzināšanas aktā norādīto summu ar savu grāmatvedības reģistru datiem), jo parādu salīdzināšanas procesā bieži vien ir iespējams atklāt gada laikā pieļautas kļūdas – piemēram, nav grāmatvedībā iereģistrēti visi saņemtie vai izsniegtie rēķini, vai arī kādi rēķini nav apmaksāti pilnībā vai ir pārmaksāti;
- jāpārbauda, vai visiem pamatlīdzekļiem un nemateriālajiem ieguldījumiem ir izrakstītas kartītes (jāraugās, lai izmantotās kartīšu veidlapas būtu atbilstošas MK 13.07.2006. noteikumiem Nr. 556 „Likuma "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" normu piemērošanas noteikumi");
- jānoraksta tie pamatlīdzekļi, kuri inventarizācijā atzīti par nolietotiem un kurus vairs nav iespējams izmantot saimnieciskajā darbībā (piemēram, tie ir salūzuši un nav remontējami);
- jāaprēķina nolietojums pamatlīdzekļiem un nemateriālajiem ieguldījumiem;
- jāpārbauda, vai gada laikā ir bijuši izdevumi, kas attiecināmi uz vairākiem gadiem (piemēram, veikta augsnes kaļķošana);
- jāsameklē iepriekšējā taksācijas gada ienākumu deklarācija (ja tāda ir sastādīta), jo, iespējams, ka būs nepieciešams izmantot tajā norādīto informāciju (piemēram, datus par iepriekšējo taksācijas gadu zaudējumiem vai par iepriekšējo gadu attaisnoto izdevumu summām, kas pārnestas uz nākamajiem gadiem);
- jāsadala žurnāla 21. ailē norādītie proporcionāli sadalāmie izdevumi;

Tiem nodokļu maksātājiem, kuri veic gan lauksaimniecisko, gan cita veida saimniecisko darbību (piemēram, tehnikas pakalpojumu sniegšana, kokapstrāde), uzsākot darbu pie gada deklarācijas sastādīšanas, jāsadala izdevumi, kuri uzrādīti žurnāla 21. ailē "Proportionāli sadalāmie izdevumi". Lai varētu saprast, kā notiek proporcionālo izdevumu sadalīšana, parādīšu to ar piemēru.

Saimnieciskās darbības veicēja žurnālā 2010. gada beigās ir šādas žurnāla ailu kopsummas:

13. aile Ls 14000 (ieņēmumi no lauksaimniecības)

14. aile Ls 3500 (ieņēmumi no citām nozarēm)

19. aile Ls 7400 (izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecību)

20. aile Ls 2400 (izdevumi, kas saistīti ar citām nozarēm)

21. aile Ls 7500 (proportionāli sadalāmi izdevumi)

Proportionāli sadalāmo izdevumu summa, kas attiecināma uz lauksaimniecību:

$$7500 \times \frac{14000}{14000 + 3500} = 7500 \times 0.8 = 6000$$

Proportionāli sadalāmo izdevumu summa, kas attiecināma uz citiem saimnieciskās darbības veidiem:

$$7500 - 6000 = 1500$$

Tas nozīmē, ka taksācijas gadā nodokļu maksātājam izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko darbību, ir Ls 13 400 (7400 + 6000), bet izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem ir Ls 3900 (2400 + 1500).

- jāveic izdevumu precizēšana, pirms tos ieraksta D3 pielikumā.

Neviens normatīvais akts šobrīd skaidri nenosaka, ka gada beigās ir veicama izdevumu precizēšana un tabula, kurā veikt izdevumu precizēšanu, ir atrodamā tikai Valsts ieņēmumu dienesta metodiskajos norādījumos vienkāršās grāmatvedības kārtotājiem. Tomēr, ņemot vērā, ka likums „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” nosaka, ka saimnieciskās darbības izdevumos iekļaujamas tās izdevumu summas, kas saistītas ar ieņēmumu gūšanu, tieši izdevumu precizēšana ļauj izpildīt šo likuma normu.

Izdevumu precizēšanu parasti veic pēc tam, kad ir sadalīti proporcionāli sadalāmie izdevumi. Izdevumu precizēšanai var izmanto šādu tabulu, kuras veidlapa oficiāli gan nav apstiprināta:

1.	Taksācijas gada izdevumi	
2.	Izdevumi, kas izdarīti taksācijas gadā, bet attiecas uz nākamajiem gadiem	
3.	Izdevumi, kas izdarīti iepriekšējos gados, bet attiecas uz taksācijas gada ieņēmumiem	
4.	Krājumu atlikums taksācijas gada sākumā	
5.	Krājumu atlikums taksācijas gada beigās	
6.	Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums	
7.	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, kas izdarītas taksācijas gadā, bet attiecas uz iepriekšējiem gadiem	
8.	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, kas veiktas nākamajā gadā, bet attiecas uz taksācijas gadu	
9.	Precizētie taksācijas gada izdevumi (1.-2.+3.+4.-5.+6.-7.+8. rinda)	

Tabulas rindā “Izdevumi, kas izdarīti taksācijas gadā, bet attiecas uz nākamajiem gadiem” norāda tos izdevumus, kas taksācijas gadā izdarīti (samaksāti), bet attiecas uz nākamajiem gadiem (piemēram, izdevumi kaļķošanai, gaņību ierīkošanai, īres un nomas maksa, kas samaksāta par vairākiem gadiem uz priekšu u.tml.). Lai noteiktu, kāda daļa no izdevumiem jāattiecinā uz nākamajiem gadiem, taksācijas gadā samaksāto summu izdala ar gadu skaitu, uz kuriem šie izdevumi attiecas, un rezultātu pareizina ar to nākamo gadu skaitu, uz kuriem šie izdevumi attiecas. Rindā “Izdevumi, kas izdarīti iepriekšējos gados, bet attiecas uz taksācijas gada ieņēmumiem” uzrāda taksācijas gada izdevumos iekļaujamos izdevumus, kas izdarīti iepriekšējos gados, bet attiecas uz taksācijas gada ieņēmumiem. Lai atvieglotu informācijas iegūvi šīs rindas aizpildīšanai, grāmatvedībā būtu jāiekārto saraksts, kurā norāda:

- katrā gadā veiktos izdevumus, kuri attiecināmi uz vairākiem gadiem,
- gadu skaitu, kurā izdevumi pakāpeniski sadalāmi,
- katrā taksācijas gadā norakstīto izdevumu summu.

Rindā “Krājumu atlikums taksācijas gada sākumā” uzrādītajai krājumu atlikumu vērtībai jāsakrīt ar krājumu atlikumu vērtību iepriekšējā gada beigās.

Tabulas rindā “Krājumu atlikums taksācijas gada beigās” norāda samaksāto pirktu krājumu atlikumu vērtību un visu pašražoto krājumu atlikumu vērtību taksācijas perioda beigās.

Aizpildot tabulas 7. un 8. rindu, jāņem vērā, ka **pašnodarbinātās personas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas** ir vienīgais maksājums, kuram netiek piemērots „kases princips”, jo uz taksācijas gada izdevumiem jāattiecinā sociālās apdrošināšanas iemaksu summa, kas par taksācijas gadu ir aprēķināta (nevis samaksāta). Piemēram, par 2011. gada 4. ceturksni sociālās apdrošināšanas iemaksas jāveic tikai 2012. gada janvārī un tādējādi tās žurnālā 2011. gadā nav uzrādītas, bet deklarācijā tās ir jāatspoguļo 2011. gadā, tāpēc šī summa ir jānorāda izdevumu precizēšanas tabulas 8. rindā. Savukārt, ja 2011. gada janvārī tika veiktas pašnodarbinātā sociālās apdrošināšanas iemaksas par 2010. gadu, tad šī summa ir jānorāda tabulas 7. rindā.

Ja ieņēmumi saņemti tikai no lauksaimnieciskās darbības vai tikai no citas saimnieciskās darbības, tad izdevumu precizēšana tiek veikta, izmantojot tikai vienu tabulu. Nodokļa maksātāji, kuri veic gan lauksaimniecisko, gan arī citu saimniecisko darbību, atsevišķi precizē lauksaimniecības izdevumus un citu saimnieciskās darbības veidu izdevumus, sastādot divas izdevumu precizēšanas tabulas.

Kad izdevumu sadalīšana un precizēšana ir izdarīta, pamatojoties uz ierakstiem žurnālā un izdevumu precizēšanas tabulās, veic ierakstus šādās gada ienākumu deklarācijas D3 pielikuma rindās:

- 01. rindā "Ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas" norāda taksācijas gada lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas ieņēmumus². Šeit ir jānorāda arī saņemtie valsts un ES atbalsta maksājumi lauksaimniecībai.
 - Ja nodokļu maksātājs izmantoja iespēju 2010. gadā saņemtos atbalsta maksājumus pārcelt uz 2011. gadu, tad šajā rindā ir jāieraksta atbalsta maksājumu summa, kas 2010. gada ieņēmumos netika iekļauta. Ja 2011. gadā ir saņemti atbalsta maksājumi par pamatlīdzekļiem vai arī šādi atbalsti tika saņemti 2010. gadā un 2010. gada deklarācijā iekļauta tikai daļa no atbalsta summas, tad jāaprēķina 2011. gada ieņēmumos iekļaujamā atbalsta summas daļa un tā jānorāda šajā rindā.
- 02. rindā "Izdevumi, kas saistīti ar lauksaimniecisko ražošanu un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanu" norāda izdevumus, kas pilnībā attiecināmi uz lauksaimniecisko ražošanu un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanu, kā arī uz šīm nozarēm attiecināmos proporcionāli sadalāmos izdevumus. Izdevumos iekļauj arī valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, ko fiziskā persona maksājusi par sevi kā par pašnodarbinātu personu;
- 03. rindā "Ienākumi vai zaudējumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas" ieraksta 01. un 02. rindā norādīto skaitļu starpību. Zaudējumus norāda, pirms skaitļa liekot mīnus zīmi;
- 04. rindā "Neapliekamie ienākumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas" norāda neapliekamos ienākumus no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas 2000 latu apmērā;
- 05. rindā "Apliekamie ienākumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas" ieraksta 03. un 04. rindā norādīto skaitļu starpību. Ja starpība ir negatīvs skaitlis, minētajā rindā raksta "0";
- 06. rindā "Iepriekšējo gadu zaudējumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas, kurus sedz ar taksācijas gada apliekamajiem ienākumiem no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas" ieraksta Pārskata par zaudējumiem no saimnieciskās darbības I daļas "Zaudējumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas"

3. ailē norādīto summu. Minētā summa nedrīkst būt lielāka par 05. rindā norādīto skaitli;

- 07. rindā "Apliekamie ienākumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas, ņemot vērā iepriekšējo gadu zaudējumus no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas" ieraksta 05. un 06. rindā norādīto skaitļu starpību;
- 09. rindā "Ieņēmumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem" norāda taksācijas gadā gūtos ieņēmumus no pārējās saimnieciskās darbības;
- 10. rindā "Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem" norāda izdevumus, kas saistīti ar 09. rindā uzrādīto ieņēmumu gūšanu, kā arī proporcionāli sadalāmo izmaksu daļu, kas attiecas uz citiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem;
- 11. rindā "Ienākumi vai zaudējumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem" ieraksta 09. un 10. rindā norādīto skaitļu starpību. Zaudējumus norāda, pirms skaitļa liekot mīnus zīmi;
- 12. rindā "Apliekamie ienākumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem" ieraksta 11. rindā aprēķināto starpību, ja tā ir pozitīvs skaitlis. Ja aprēķinātā starpība ir negatīvs skaitlis, minētajā rindā raksta "0";
- 13. rindā "Iepriekšējo gadu zaudējumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem, kurus sedz ar taksācijas gada apliekamajiem ienākumiem no citiem saimnieciskās darbības veidiem" ieraksta zaudējumu pārskata II daļas "Zaudējumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem" 3. ailē norādīto summu. Minētā summa nedrīkst būt lielāka par 12. rindā norādīto skaitli;
- 14. rindā "Apliekamie ienākumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem, ņemot vērā iepriekšējo gadu zaudējumus no citiem saimnieciskās darbības veidiem" ieraksta 12. un 13. rindā norādīto skaitļu starpību.
- D3 pielikuma 14.a rindā "To skaitā par pašu nodokļa maksātāju aprēķinātās un veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas" atsevišķi norāda valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, ko fiziskā persona maksājusi par sevi kā par pašnodarbinātu personu, atbilstoši ceturkšņa ziņojumam par pašnodarbinātā valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām.

Nodokļu maksātājs, kurš veic gan lauksaimniecisko, gan citu saimniecisko darbību, var atsevišķi nenorādīt lauksaimniecības ieņēmumus un izdevumus, saskaitot tos kopā ar citas saimnieciskās darbības ieņēmumiem un izdevumiem. Šādā gadījumā visi ieņēmumi

² Ar lauksaimniecisko ražošanu saprot augkopības (arī koku stādu audzēšana, sēņu audzēšana, savvaļas ogu audzēšana), lopkopības (arī truškopība, putnkopība, biškopība un zvērkopība), iekšējo ūdeņu zivsaimniecības (zivju audzēšana privātajās ūdenstilpēs vai fiziskajai personai lietošanā nodotajās ūdenstilpēs) un dārzkopības (arī puškopība, siltumnīcu saimniecība) produkcijas ražošanu. Lauku tūrisma pakalpojumi ir lauku teritorijās vai lauku apdzīvotās vietās sniegtie viesu izmitināšanas pakalpojumi speciāli ierīkotās viesu izmitināšanas mītnēs vai citās pielāgotās telpās, kurās gultas vietu pamatskaits nepārsniedz 12 un gultas vietu papildu skaits nav lielāks par 6, kā arī ar tiem saistītie papildu pakalpojumi, kas balstās uz vietējiem kultūras un dabas resursiem

tiks norādīti 09. rindā "Ieņēmumi no citiem saimnieciskās darbības veidiem", bet izdevumi – 10. rindā "Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem". Tomēr jāņem vērā, ka tad nevarēs piemērot neapliekamo ienākumu no lauksaimnieciskās darbības 2000 latu apmērā.

☑D3¹pielikuma aizpildīšana

Šī pielikuma veidlapa ir paredzēta tiem nodokļa maksātājiem, kas grāmatvedību kārtro divkāršā ieraksta sistēmā. Lai noteiktu ar nodokli apliekamo ienākumu, no ieņēmumu un izdevumu pārskata tiek ņemta ieņēmumu un izdevumu starpība, kuru pēc tam koriģē par atsevišķiem izdevumu vai ieņēmumu posteņiem.

☑D4 pielikuma aizpildīšana

D4 pielikumu aizpilda nodokļa maksātāji, kuriem taksācijas gadā ir bijuši izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem un kuri vēlas iekļaut šos izdevumus iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķinā. Fiziskā persona šā pielikuma aizpildīšanai izmanto attaisnojuma dokumentus, kuri apliecina izglītības un ārstniecisko izdevumu samaksu (piemēram, kvītis, čeki, maksājuma uzdevumi, kredītiestādes rēķinu izraksti). Par saviem un katra ģimenes locekļa attaisnotajiem izdevumiem aizpilda atsevišķu D4 pielikumu.

2011. gadā attaisnoto izdevumu norma ir noteikta 150 latu apmērā.

D4 pielikuma tabulā "Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem" aizpilda rindu "Taksācijas gads", ja 2011. gadā ir bijuši attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem. Ja 2010. gada deklarācijā tika aizpildīta D4 pielikuma 7. aile "Uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmie attaisnotie izdevumi (4.–6. aile)", rindā "Pirmstaksācijas gads, kurā izveidojies attaisnoto izdevumu pārsniegums pār Ministru kabineta noteikumos par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem noteikto normu" aizpilda 4. un 6. aili.

Rindu "Taksācijas gads" aizpilda šādi:

- 2. ailē "Attaisnotie izdevumi, uz kuriem attiecas Ministru kabineta noteiktā norma par izglītību" norāda ar attaisnojuma dokumentiem apliecinātus taksācijas gadā radušos izdevumus par izglītību, uz kuriem attiecas norma, kas noteikta normatīvajos aktos par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību;
- 3. ailē "Attaisnotie izdevumi, uz kuriem attiecas Ministru kabineta noteiktā norma par ārstnieciskajiem pakalpojumiem" norāda ar attaisnojuma dokumentiem apliecinātus taksācijas gadā radušos izdevumus par ārstniecību, uz kuriem attiecas norma, kas noteikta normatīvajos aktos par attaisnotajiem izdevumiem par ārstnieciskajiem pakalpojumiem;
- 5. ailē "Izdevumi par ārstnieciskajiem pakalpojumiem, kurus atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem ir tiesības ietvert attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā" norāda ar

attaisnojuma dokumentiem apliecinātus taksācijas gadā radušos izdevumus par plānotajām operācijām un zobārstniecības pakalpojumiem;

- 6. ailē "Taksācijas vai pirmstaksācijas gadā attaisnotajos izdevumos ietvertie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, neskaitot 5.aili, bet ne vairāk par Ministru kabineta noteikumos noteikto normu" norāda taksācijas gada attaisnoto izdevumu summu Ministru kabineta noteikumos par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem noteikto normu ietvaros;
 - 7. ailē "Uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmie attaisnotie izdevumi (4.–6. aile)" norāda uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmo attaisnoto izdevumu summu (4. un 6. ailē norādīto skaitļu starpība).
- Rindu "Pirmstaksācijas gads, kurā izveidojies attaisnoto izdevumu pārsniegums pār Ministru kabineta noteikto normu" aizpilda šādi:
- 1. ailē norāda pirmstaksācijas gadu, kurā izveidojies attaisnoto izdevumu pārsniegums pār normu, kas noteikta normatīvajos aktos par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem;
 - 4. ailē "Kopā", aizpildot konkrētā taksācijas gada deklarāciju, ieraksta iepriekšējā gada deklarācijas D4 pielikuma 7. ailē "Uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmie attaisnotie izdevumi (4.–6. aile)" norādīto skaitli;
 - 6. ailē "Taksācijas vai pirmstaksācijas gadā attaisnotajos izdevumos ietvertie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, neskaitot 5. aili, bet ne vairāk par Ministru kabineta noteikumos noteikto normu" ieraksta šīs rindas 4. ailē "Kopā" norādīto summu, ņemot vērā, ka 6. ailes visu rindu kopsумma nedrīkst pārsniegt Ministru kabineta noteikumos noteikto normu;
 - 7. ailē "Uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmie attaisnotie izdevumi (4.–6. aile)" norāda uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmo attaisnoto izdevumu summu (4. un 6. ailē norādīto skaitļu starpība).

☑D5pielikuma aizpildīšana

D5 pielikumu aizpilda fiksētā ienākuma nodokļa maksātāji.

D5 pielikumu aizpilda šādi:

- 01. rindā norāda taksācijas gadā gūtos ieņēmumus no saimnieciskās darbības;
- 02. rindā norāda nodokļa summu, kura noteikta atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 15.panta piektajai daļai, t.i., ieņēmumiem līdz 10 000 latu apmēram piemēro nodokļa 5% likmi, bet ieņēmumiem, kas pārsniedz 10 000 latu – nodokļa 7% likmi;
- 03. rindā norāda taksācijas gada laikā avansā samaksāto nodokli.

☑ Deklarācijas D aizpildīšana

Deklarāciju D aizpilda, pamatojoties uz D1, D2, D3 vai D3¹, vai D5 un D4 pielikumu.

Deklarāciju D aizpilda šādi:

- 01. rindā "Latvijas Republikā gūtie apliekamie ienākumi" summē šādus deklarācijas pielikumos norādītos skaitļus:
 - D1 pielikuma 6. ailē "Apliekamie ienākumi, neatskaitot darba devēja veiktās iemaksas" norādīto kopsummu;
 - D3 pielikuma 15. rindā "Apliekamie ienākumi no saimnieciskās darbības" un 14.a rindā "To skaitā par pašu nodokļa maksātāju aprēķinātās un veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas" norādīto summu;
 - D3¹ pielikuma 31. rindā norādīto starpību;
- 02. rindā "Ārvalstīs gūtie ienākumi" ieraksta D2 pielikuma 5. ailē "Ārvalstī gūtie ienākumi – summa latos" norādītās summas (pārreķinot latos), kuras saskaņā ar Konvenciju par dubultās aplikšanas ar nodokļiem un nodokļu nemaksāšanas novēršanu nav atbrīvotas no iedzīvotāju ienākuma nodokļa samaksas Latvijas Republikā, kā arī summas, kas gūtas valstī, ar kuru Latvijai nav noslēgta nodokļu konvencija vai kurā nodokļu konvencijas noteikumi nav piemēroti;
- 04. rindā "Neapliekamie ienākumi" summē šādus deklarācijas pielikumos norādītos skaitļus:
 - D1 pielikuma 3. ailē "Neapliekamie ienākumi" norādīto kopsummu;
 - D2 pielikuma 5. ailē "Ārvalstī gūtie ienākumi – summa latos" norādītās summas, kuras saskaņā ar nodokļu konvenciju, piemērojot atbrīvojuma metodi, ir atbrīvotas no iedzīvotāju ienākuma nodokļa samaksas Latvijas Republikā;
 - D3 pielikuma 04. rindā "Neapliekamie ienākumi no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas" un 08. rindā "Neapliekamie ienākumi" norādīto skaitļu summu;
- 05. rindā "Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas" summē šādus deklarācijas pielikumos norādītos skaitļus:
 - D1 pielikuma 4.a ailē "Attaisnotie izdevumi – darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas" norādīto kopsummu;
 - D3 pielikuma 14.a rindā "To skaitā par pašu nodokļa maksātāju aprēķinātās un veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas" norādīto summu;
 - D3¹ pielikuma 20. rindā "Citas apliekamo ienākumu palielinošas summas saskaņā ar normatīvajiem aktiem" norādīto valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu summu, ko par sevi kā par pašnodarbināto personu aprēķinājis un veicis saimnieciskās darbības veicējs, kurš grāmatvedības uzskaiti veic divkāršā ieraksta sistēmā;
- 06. rindā "Izglītības un specialitātes iegūšana, kvalifikācijas paaugstināšana un medicīnas un ārstnieciskie pakalpojumi" iekļauj D4 pielikuma 6. ailē

"Taksācijas vai pirmstaksācijas gadā attaisnotajos izdevumos ietvertie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, neskaitot 5. ailē" norādīto kopsummu, bet, ja maksātājs samazina apliekamo ienākumu arī par ģimenes locekļu attaisnotajiem izdevumiem, – visu aizpildīto deklarācijas D4 pielikumu 6. ailu kopsummu;

- 07. rindā "Ārstnieciskie pakalpojumi, kuri atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem ir ietverti attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā" iekļauj D4 pielikuma 5. ailē "Izdevumi par ārstnieciskajiem pakalpojumiem, kurus atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem ir tiesības ietvert attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā" norādīto kopsummu, bet, ja maksātājs samazina apliekamo ienākumu arī par ģimenes locekļu attaisnotajiem izdevumiem, – visu aizpildīto deklarācijas D4 pielikumu 5. ailu kopsummu;
- 08. rindā "Ziedojumi un dāvinājumi" norāda ar dokumentiem apliecinātās summas, kas ziedojuma vai dāvinājuma veidā nodotas Latvijas Republikā reģistrētām biedrībām, nodibinājumiem un reliģiskām organizācijām vai to iestādēm, kurām piešķirts sabiedriskā labuma organizācijas statuss saskaņā ar Sabiedriskā labuma organizāciju likumu, un budžeta iestādēm;
- 09. rindā "Privātajos pensiju fondos izdarītās iemaksas, apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu) un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas, ja šīs apliecības bijušas nodokļa maksātāja īpašumā vismaz 60 mēnešus" iekļauj D1 pielikuma 4.b ailē "Attaisnotie izdevumi – iemaksas privātajos pensiju fondos un dzīvības apdrošināšanas prēmijas" norādīto summu un ar dokumentiem apliecinātās nodokļa maksātāja iemaksas privātajos pensiju fondos, ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas un dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmiju summas;
 - 08. rindas un 09. rindas kopsumma nedrīkst pārsniegt 20 procentus no deklarācijas 03. rindā "Apliekamie ienākumi – kopā" norādītās summas. Jāņem vērā, ka 09. rindā norādītās iemaksas privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumi katrs atsevišķi nedrīkst pārsniegt 10 procentus no deklarācijas 03. rindā "Apliekamie ienākumi – kopā" norādītās summas.
- 11. rindā "Gada neapliekamais minimums" norāda normatīvajos aktos par mēneša neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai noteikto neapliekamā minimuma apmēru taksācijas gadam. 2011. gadā gada neapliekamais minimums bija 540 latu;
 - Maksātājam nepiemēro gada neapliekamā minimumu par to taksācijas gada daļu, kurā viņš ir bijis cita nodokļa maksātāja apgādībā.

- 12. rindā "Gada neapliekamais minimums pensionāram" personas, kurām piešķirta pensija, norāda neapliekamo minimumu saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 12. panta piekto daļu vai minētā likuma pārejas noteikumu 48. punktu. Gada neapliekamais minimums pensionāriem ir 1980 latu apmērā;
- 13. rindā "Atvieglojumi par apgādājamajiem" norāda nodokļa atvieglojumu summu par apgādājamajiem taksācijas gadā. Nodokļa atvieglojumu par apgādājamo personu piemēro ar dienu, kurā nodokļa maksātājam ir radušās tiesības uz nodokļa atvieglojumu, un pārtrauc piemērot ar nākamo dienu pēc tās dienas, kurā šīs tiesības ir zudušas. Par katru apgādībā esošo personu 2011. gadā atvieglojums ir 840 latu gadā;
- 14. rindā "Atvieglojumi par invaliditāti" norāda saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13. panta pirmās daļas 4. punktu normatīvajos aktos par iedzīvotāju ienākuma nodokļa papildu atvieglojumiem invalīdiem noteikto papildu atvieglojuma apmēru invalīdiem;
- 15. rindā "Atvieglojumi politiski represētajām personām" norāda saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13. panta pirmās daļas 4. punktu normatīvajos aktos par iedzīvotāju ienākuma nodokļa papildu atvieglojumiem politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem noteikto papildu atvieglojuma apmēru politiski represētām personām;
- 16. rindā "Atvieglojumi nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem" norāda saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13. panta pirmās daļas 4. punktu normatīvajos aktos par iedzīvotāju ienākuma nodokļa papildu atvieglojumiem politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem noteikto papildu atvieglojuma apmēru politiski represētām personām (arī nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem);
- 18. rindā "Ienākumi, no kuriem aprēķināms nodoklis, kopā" norāda D deklarācijas 03. rindas summu, no kuras atņemta 10., 11., 12. un 17. rindas summa;
- 19. rindā "Nodoklis" norāda aprēķināto iedzīvotāju ienākuma nodokļa summu. Fiksētā ienākuma nodokļa maksātājs norāda arī D5 pielikuma 02. rindā norādīto summu;
- 20. rindā "Avansā samaksātais (ieturētais) nodoklis" summē šādus deklarācijas pielikumos norādītos skaitļus:
 - D1 pielikuma 7. ailē norādīto avansā samaksāto (ieturēto) nodokli;
 - mazāko no D2 pielikuma 8. ailē "Ārvalstī samaksātais nodoklis – summa latos" vai 10. ailē "Nodoklis no ārvalstī gūtajiem ienākumiem (pēc Latvijas Bankas noteiktās likmes) – summa latos" norādītajām summām (par katrā ārvalstī gūto ienākumu), ja Latvijai ar attiecīgo valsti nav noslēgta nodokļu konvencija vai nodokļu konvencijas noteikumi nav

- piemēroti, vai noslēgta nodokļu konvencija paredz kredīta metodes piemērošanu attiecībā uz ārvalstī gūto ienākumu;
- D3 pielikuma 16. rindā "Avansā samaksātais nodoklis" norādīto summu;
- D3¹ pielikuma 33. rindā norādīto summu.

ATVIEGLOJUMS! Nodokļa maksātājs, kurš deklarāciju iesniedz, jo ir guvis likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 9. panta pirmajā daļā minētos ar nodokli neapliekamos ienākumus, kuru kopējā summa pārsniedz četrkārtotu taksācijas gadam noteikto neapliekamo minimumu, drīkst aizpildīt tikai deklarācijas D 04. rindu "Neapliekamie ienākumi", ja nodokļa maksātājs taksācijas gadā Latvijā ir guvis tikai tādus ienākumus, no kuriem iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir ieturams izmaksas vietā.

ATVIEGLOJUMS! Nodokļa maksātājs, kurš deklarāciju iesniedz, lai deklarētu taksācijas gada attaisnotos izdevumus par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, drīkst aizpildīt tikai deklarācijas D 06. rindu "Izglītības un specialitātes iegūšana, kvalifikācijas paaugstināšana un medicīnas un ārstnieciskie pakalpojumi" un 07. rindu "Ārstnieciskie pakalpojumi, kuri atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem ir ietverami attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā", ja nodokļa maksātājs taksācijas gadā Latvijā ir guvis tikai tādus ienākumus, no kuriem iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir ieturams izmaksas vietā.

ATVIEGLOJUMS! Nodokļa maksātājs, kurš deklarāciju iesniedz, lai deklarētu taksācijas gada attaisnotos izdevumus par veiktajiem ziedojumiem un dāvinājumiem vai par izdarītajām iemaksām privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumiem, kas izdarīti atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu), drīkst aizpildīt attiecīgi tikai deklarācijas D 08. rindu "Ziedojumi un dāvinājumi" vai 09. rindu "Privātajos pensiju fondos izdarītās iemaksas, apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu) un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas, ja šīs apliecības bijušas nodokļa maksātāja īpašumā vismaz 60 mēnešus", ja nodokļa maksātājs taksācijas gadā Latvijā ir guvis tikai tādus ienākumus, no kuriem iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir ieturams izmaksas vietā.

Nodokļa iemaksāšana budžetā

Ja par taksācijas gadu ir jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis, tad maksāšanas termiņi ir šādi:

- ja nodokļa summa ir mazāka par 450 latiem, nodoklis jāiemaksā budžetā līdz 2012. gada 16. jūnijam;
- ja nodokļa summa ir lielāka par 450 latiem, nodoklis jāiemaksā budžetā trīs vienādos maksājumos – līdz 2012. gada 16. jūnijam, 16. jūlijam un 16. augustam.

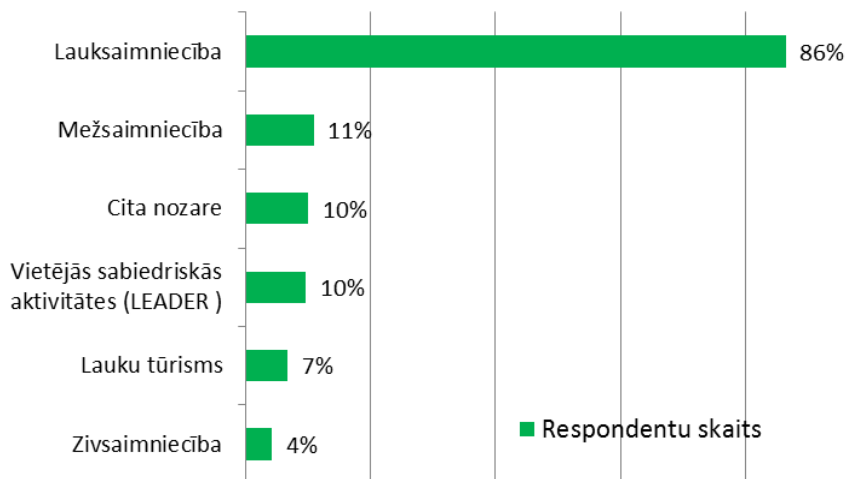
Sagatavoja LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja **Linda Puriņa**

LAUKU ATTĪSTĪBA

Iedzīvotāji augstu vērtē Valsts Lauku tīkla īstenotos pasākumus

2011. gadā Valsts Lauku tīkla (turpmāk tekstā – VLT) Rīcības plāna 2011. gadam ietvaros tika īstenoti turpat 30 dažādi pasākumi lauku iedzīvotājiem, uzņēmējiem un organizācijām. Lai noskaidrotu VLT organizēto pasākumu lietderību, 2011. gada nogalē Latvijas iedzīvotāji tika aicināti piedalīties aptaujā un novērtēt īstenotos pasākumus.

Savu viedokli par īstenotajiem pasākumiem pauda 822 respondenti no visiem Latvijas novadiem, kas ir par 68% vairāk nekā 2010. gadā. Visaktīvāk savu viedokli pauda Aizkraukles, Cēsu, Tukuma, Ludzas un Saldus apkārtnes iedzīvotāji. Visvairāk respondentu pārstāvēja lauksaimniecības nozari – 86% no visiem respondentiem, bet daļa respondentu pārstāvēja vairākas nozares.

Izvērtējot iedzīvotāju atsauksmes, patīkami secināt, ka kopumā ir palielinājusies sabiedrības informētība par VLT pasākumiem un sabiedrības līdzdalība tajos. Turklāt respondentu atbildes liecina, ka 2011. gadā no īstenotajiem VLT pasākumiem nav tādu, kuri izpelnītos izteiktu sabiedrības noraidījumu. Tieši otrādi, kā liecina 2011. gada aptaujas rezultāti, lauku iedzīvotāji augstu vērtē VLT īstenotos pasākumus un to lietderību. Nemainīgi par vērtīgāko pasākumu ir atzīti

informatīvie semināri Latvijā, kam seko ikmēneša informatīvais izdevums „Lauku Lapa”, novada lauku attīstības speciālistu pakalpojumu nodrošināšana, pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā, apmācības Latvijā un ziņu lapa mežsaimniekiem „Čiekurs”. Salīdzinot 2010. un 2011. gada aptaujas rezultātus, iezīmējas lauku iedzīvotāju atzinīgāk vērtētie seši pasākumi.

Vērtīgākie Valsts Lauku tīkla pasākumi

2010. gads		2011. gads	
Vietā	Pasākums	Vietā	Pasākums
1.	Informatīvie semināri Latvijā (60%)	1.	Informatīvie semināri Latvijā (90%)
2.	Pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā (58,7%)	2.	Informatīvais izdevums lauksaimniekiem „Lauku Lapa” (85%)
3.	Apmācību organizēšana Latvijā (57%)	3.	Novadu lauku attīstības speciālistu nodrošināšana (81%)
4.	Ziņu lapa mežsaimniekiem „Čiekurs” (52%)	4.	Pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā (73%)
5.	Novadu lauku attīstības speciālistu nodrošināšana (50,4%)	5.	Apmācību organizēšana Latvijā (71%)
6.	Informatīvais izdevums lauksaimniekiem „Lauku Lapa” (49%)	6.	Ziņu lapa mežsaimniekiem „Čiekurs” (58%)

* iekavās norādīts respondentu īpatsvars no kopējā respondentu skaita, kuri atzīmējuši pasākumu kā vērtīgu. ➡

Lai arī to iedzīvotāju skaits, kuri piedalās VLT pasākumos, ir palielinājies, tomēr joprojām ievērojama daļai lauku iedzīvotāju nav sava viedokļa par noteiktu VLT pasākumu vērtīgumu. Tā iemesli varētu būt dažādi – ierobežota pasākuma mērķauditorija (piem., pasākumiem *Atbalsts tematiskām konferencēm, Mācību prakšu saimniecību tīkla uzturēšana, Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai, Meža īpašnieku interešu grupas*), nepietiekama sabiedrības informētība par pasākuma norisi, pasākuma ierobežota pieejamība (piem., pasākumi *Tālmācības (e-apmācības) programma, Interneta rīku programmas*) vai sabiedrības intereses trūkums.

Vienlaicīgi ar iedzīvotāju aptauju tika veikta arī lauku organizāciju aptauja par priekšlikumiem 2012. gada VLT pasākumiem. Savu viedokli puda 52 organizācijas, no kurām 15 bija nacionāla līmeņa organizācijas, 7 – vietējās rīcības grupas, 4 – reģionālās lauksaimnieku biedrības un 26 – citas lauku organizācijas. No reģionālajām lauksaimnieku un lauku biedrībām visaktīvākās bija Vidzemes organizācijas – savus priekšlikumus izteica 18 Vidzemes biedrības, no

Kurzemes un Zemgales savu viedokli puda 6 biedrības, no Latgales – 5, no Pierīgas reģiona – 2 organizācijas.

Balstoties uz iedzīvotāju un nevalstisko organizāciju aptauju, 2012. gadā finanšu resursu ietvaros tiks turpināts īstenot iesāktos VLT pasākumus, palielinot sabiedrības informētību par aktuālajiem pasākumiem, to ieviešanu un rezultātiem.

VLT Sekretariāts un lauku attīstības speciālisti ir pateicīgi visiem iedzīvotājiem un organizācijām, kas piedalījās aptaujā un izvērtēja VLT 2011. gadā īstenotos pasākumus, kā arī iesniedza priekšlikumus 2012. gadam, un aicina ikvienu interesentu piedalīties 2012. gadā organizētajās VLT aktivitātēs.

Informācija par 2012. gada aktuālajiem pasākumiem ir pieejama www.laukutikls.lv, reģistrējoties uz jaunu saņemšanu savā e-pastā vai tiekoties ar sava nodaļa lauku attīstības speciālistu.

Esiet aktīvi un izmantojiet iespējas mācīties, satīties un dalīties pieredzē un zināšanās!

Sagatavoja VLT Sekretariāta projektu vadītāja **Agnese Hauka**

AUGKOPIĀ

Agrovides programmas ieviešana augkopības saimniecībā

Lai samazinātu barības elementu izskalošanos un veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, lauksaimnieciskajā ražošanā arvien lielāka uzmanība tiek pievērsta vidi saudzējošai saimniekošanai. Lauksaimniecībā lietoto barības vielu pārpalikums ieplūst apkārtējā vidē un tālāk arī Baltijas jūrā. Tas ir viens no faktoriem, kas veicina Baltijas jūras eutrofikāciju – apstākļus, kad ūdenstilpē biogēno elementu (slāpekļa, fosfora un silīcija savienojumi) satura pieauguma dēļ, ievērojami palielinās bioloģisko procesu intensitāte, kas vispirms novērojama kā aļģu attīstība, organiskās vielas uzkrāšanās un kopumā noved pie ievērojamas ūdens kvalitātes pasliktināšanās.

Tieši slāpekļa un fosfora piesārņojuma samazināšana ir viens no prioritārajiem uzdevumiem Eiropas Komisijas un ANO Vides Programmā (2010). Pēdējo 100 gadu laikā Baltija jūras unikālā ekosistēma kļuvusi par barības vielām pārsātinātu vidi, jo katru gadu tajā nonāk aptuveni miljons tonnu slāpekļa un 35 tūkstoši tonnu fosfora. Redzamākā izpausme ir zilaļģu ziedēšana, tām pārklājot lielas ūdens platības ar zaļganām, toksiskām gļotām, kuru dēļ daudzās vietās nav iespējams peldēties. Tā ir redzamā daļa, bet zem aļģu virskārtas notiek intensīva skābekļa patērēšana, tā sāk pietrūkt ūdenī dzīvojošiem dzīvniekiem, zivīm. Lieli Baltijas jūras apgabali ir miruši, skābekļa bada dēļ tajos vairs nav dzīvības. Tur vainojamas pūstošās aļģes, kas sadaloties patērē skābekli. Slāpekļa un fosfora koncentrācijas pieaugumu ūdenī jeb eutrofikāciju (no grieķu valodas

eitrofs – „labi barots”) lielā mērā veicina lauksaimnieciskā darbība, tā ir cieši saistīta ar apkārtējo vidi, visvairāk ar ekoloģiskajām sistēmām. Jebkurai darbībai ir sekas – gan acīm redzamas, gan pēc zināma laika visiem jūtamas. Mums ir noteiktas vides jutīgās teritorijas, pašiem cilvēkiem jāklūst jutīgākiem pret dabas procesiem. Vērtējot dažādas lauksaimniecības sistēmas, labai draudzīgas ir integrētā un bioloģiskā sistēma. Visvairāk iejūtības pret dabu prasa konvencionālā lauksaimniecības sistēma, jo augstāku ražu iegūšanai tiek lietoti minerālmēsli un pesticīdi. Nokļūstot ūdens ekosistēmā, pesticīdi sagrauj dzīvību uzturošos mehānismus, ir daudz bīstamāki, nekā nokļūstot augsnē. Piemēram, raundapa degradācijas laiks ūdenī var ilgt no 1 līdz 3 mēnešiem, bet taifūna – pat līdz 6 mēnešiem.

Lai ierobežotu šo procesu attīstību, lauksaimniekiem jārod risinājums, kā sabalansēt vides prasības ar sistēmu, kas tiem liek palielināt ražu, tā nodrošinot konkurētspēju. Kopsavilkumā varam runāt par galveno pētāmo problēmu, un tā ir vides aizsardzība, rūpes par dabiskās vides saglabāšanu un saudzēšanu, jo aizvien intensīvāk lauksaimniecības kultūraugu audzēšanā tiek izmantoti minerālmēsli, pesticīdi un citas ķīmiskas, labai svešas vielas.

SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra” speciālisti vairākos Baltijas jūras reģiona programmas 2007-2013 projektos risina šos aktuālos jautājumus. Sadarbībā ar partneriem no deviņām valstīm tiek

īstenots starptautisks projekts „Ekoloģiski sabalansēta lauksaimniecība Baltijas jūru saudzējošā sabiedrībā” (*BERAS implementation – Baltic Ecological Recycling Agriculture and Society*), kura mērķis ir veicināt ekoloģiski sabalansētas lauksaimniecības prakses ieviešanu, samazinot Baltijas jūras piesārņojumu no lauksaimnieciskās izcelsmes piesārņojuma. Savukārt projekta „Baltic Deal – Labas lauksaimniecības prakses pielietošana” (*Putting best agricultural practises into work*) galvenais mērķis ir uzlabot Baltijas jūras vidi, veicinot lauksaimniecības attīstību tā, lai netiktu vājināta konkurence vai lauksaimniecības produktu kvalitāte. Projektu ietvaros ir izveidotas demonstrējumu saimniecības, kurās šie jautājumi tiek risināti.

Sadarbībā ar LR Zemkopības ministriju un Gulbenes novada Litenes pagasta kooperatīvo sabiedrību „Klēts” 2011. gadā tika ierīkots demonstrējums, lai pētītu dažādu agrovides pasākumu ieviešanas lietderību intensīvi ražojošā saimniecībā. Demonstrējuma mērķis bija jaunu Labas lauksaimniecības prakses pasākumu ieviešana saimniecībā, lai sabalansētu vides un lauksaimnieciskās ražošanas prasības un samazinātu intensīvas lauksaimniecības radīto noslodzi uz vidi. Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam pasākuma „Agrovides maksājumi” ietvaros lauksaimniekiem tiek piedāvāts atbalsts, ievērojot noteiktas saistības. Demonstrējumā tika pētīta pasākuma „Agrovides maksājumi” ieviešanas efektivitāte saimniecībā, ierīkojot rugāju lauku ziemas periodā, ierīkojot buferjoslu 10 m platumā starp rapša lauku un ūdensteci, kā arī pētot palieņu pļavas ekosistēmu.

Ieviešot pasākumu „Rugāju lauks ziemas periodā”, samazinās augsnes erozijas risks un barības elementu izskalošanās no augsnes. Šajā laikā nelieto arī augu aizsardzības līdzekļus un minerālmēslus. Latvijā ir iespējama ūdens un vēja radīta augsnes erozija. Ūdens radītā erozija ir atkarīga no lauka slīpuma un augsnes granulometriskā sastāva. Vēja radītā erozija ir atkarīga no augsnes apstākļiem, vēja ātruma, sezonālā, lauka lieluma, šķēršļotības un augu segas (A. Kārkliņš, 2008), tāpēc ir svarīgi salīdzināt dažādus augsnes apstrādes veidus. Rugāju atstāšana uz lauka rudenī un ziemā samazina ūdens un vēja eroziju šajā periodā.

Pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākums „Buferjoslu ierīkošana” Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam ietvaros tiek īstenots īpaši jutīgajās teritorijās, kas noteiktas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem. Šis pasākums pašreiz netiek atbalstīts visā Latvijas teritorijā. Šobrīd maksājumus par buferjoslu ierīkošanu saņem tikai vides jutīgajās teritorijās saimniekojošie lauksaimnieki, tomēr aktuāli tas ir visā Latvijas teritorijā.

Demonstrējuma ietvaros starp rapša lauku un tam blakus tekošo Apkārtupīti tika ierīkota buferjosla 10 m platumā – iesēta pļavas auzene un airene. Buferjoslas ierīkošanas mērķis – ūdensteces aizsardzība pret piesārņojumu, kāds var rasties intensīvas

lauksaimnieciskās darbības rezultātā. Te paveras plašas iespējas pētījumiem gan par buferjoslas optimālo platumu, gan par tās labvēlīgo ietekmi uz vidi – šī vieta ir piemērota dzīvotne kukaiņiem, zirnekļveidīgajiem un citai dzīvajai radībai, tā kalpo augu sugu dažādības saglabāšanai. Svarīgi būtu analizēt ūdens paraugus no drenu notecēm, pētīt barības elementu noplūdi ūdenstecē. Buferjoslas ierīkošana un barības elementus piesaistošo augu (uztvērējaugu) audzēšana var ievērojami samazināt nitrātu, fosfātu un citu barības vielu elementu zudumus. Vislielākie šie zudumi ir ziemas un agra pavasara periodā, it īpaši no rudenī uzartajām platībām. Lai mazinātu šos nelabvēlīgos procesus, vairākās valstīs zemnieki līdz ar graudaugiem sēj barības vielas piesaistošos augus, par to saņemot papildu subsīdijas. Šie augi turpina augt rudenī pēc virsauga novākšanas, tā mazinot minerālvielu izskalošanos, saglabājot un uzlabojot organisko vielu saturu augsnē. Stendē un Priekuļos veikto pētījumu rezultāti par uztvērējaugu efektivitāti tīrumu augsekās liecina, ka šie augi mazina minerālvielu izskalošanos no augsnes, kā arī samazina augsnes eroziju un tos var iestrādāt augsnē kā zaļmēslojumu. Latvijas klimatiskajos apstākļos par labākajiem barības elementus uztverošajiem augiem pēc līdz šim veiktajiem pētījumiem atzīti ganību airene (*Lolium perenne*) un bargāku ziemu apstākļos – āboliņš (*Trifolium*), bet var izmantot arī kamolzāli, timotiņu un pļavas auzeni. Labāki ir tie augi, kuri minimāli konkurē ar virsaugu un pēc tā novākšanas rudenī turpina spēcīgi augt.

Demonstrējuma ietvaros kā trešais pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākums tika pētīts bioloģiski vērtīgais zālājs, konkrēti – Pededzes upes palieņu pļava, kas atrodas dabas liegumā „Mugurves pļavas” un arī *Natura 2000* teritorijā. Šādas platības ir svarīgi novērtēt no dabas aizsardzības skatupunkta, jo tām ir liela nozīme gan tradicionālās lauku ainavas, gan dabisko dzīvotņu saglabāšanā. Galvenā teritorijas vērtība ir dabiskais, maz pārveidotais Pededzes palienes posms ar regulāri applūstošām un ozolu parkveida pļavām. Liegumā konstatēts liels griežu blīvums, ligzdo ormanītis, ķikuts un citas aizsargājamo putnu sugas. Te sastopama arī reta un aizsargājama vaboļu suga – lapukoku praulgrauzis. Demonstrējuma platībā vairākas reizes sezonā tika veikta pļavas apsekošana, atzīmējot tajā augošās augu sugas – Eiropas saulpurenī, parasto vīgriezi, purva skalbi, parasto ciņusmilgu, pļavas biteni, purva gandreni, ziemeļu madauru, parasto miežabrāli, pļavas vizuli, vanagviķi, kā arī vairākas grīšu sugas. Pļavas un ganības vēsturiski ir izveidojušās cilvēka darbības rezultātā, tāpēc svarīgi vismaz reizi sezonā tās nopļaut, lai nesāktu aizaugt ar krūmiem. Svarīgi apsaimniekot arī šādas teritorijas, kas nav ekonomiski izdevīgas saimniecībai, jo raža netiks iegūta, tomēr nenovērtējama loma ir palieņu pļavu uzturēšanai. Pēc Latvijas Dabas fonda datiem, mūsu valstī bioloģiski vērtīgo zālāju platības ir aptuveni 100 000 ha, bet atbalsta maksājumiem tiek

pieteikti tikai aptuveni 28% no vēlamā, tāpēc dabas aizsardzības jomā mums vēl ir daudz darāmā.

Secinājumi

- Demonstrējumā veiktie pētījumi ir viens no veidiem trūkstošās informācijas ieguvei, meklējot paņēmienus, kā atrast optimālo variantu slāpekļa un fosfora zudumu samazināšanai no augsnes, samazināt un nepieļaut augsnes eroziju, augsnes degradāciju.
- Buferjoslu ierīkošana gar virszemes ūdensobjektiem ir nozīmīgs pasākums, lai tiktu pildītas ES Direktīvas 91/676EE (Nitrātu direktīvas) prasības par lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma samazināšanu ūdenskrātuvēs un Baltijas jūrā.
- Tā kā intensīva lauksaimnieciskā ražošana notiek visā Latvijas teritorijā, jāparedz atbalsta maksājumi buferjoslu ierīkošanai visā Latvijas teritorijā, ne tikai vides jutīgā teritorijā.

- Ierīkojot demonstrējumus saimniecībās, tie veicinās informācijas izplatīšanu par pasākuma „Agrovīdēs maksājumi” apakšpasākuma „Bioloģiski vērtīgie zālāji” nepieciešamību un pastāvēšanas iespējām līdzās intensīvai lauksaimniecībai.

Katram lauksaimniekam jāstrādā ar domu par vides vērtību saglabāšanu, jāapzinās, ka, ieviešot aizvien modernākas tehnoloģijas, cenšoties kāpināt lauksaimniecisko ražošanu, iegūt arvien augstākas ražas, nedrīkst izjaukt līdzsvaru dabā, barības ķēdes putniem un dzīvniekiem. **LL**

Sagatavoja LLKC Gulbenes konsultāciju biroja vecākā speciāliste **Ingrīda Šteinberga** un LLKC Augkopības nodaļas vecākā speciāliste **Ilze Skudra**

SIA “LATVIJAS LAUKU KONSULTĀCIJU UN IZGLĪTĪBAS CENTRS” INFORMĒ

Izglītības piedāvājums lopkopībā iesaistītām personām

SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” (LLKC) 2012. gadā turpinās piedāvāt lopkopībā iesaistītām personām gan bezmaksas, gan maksas kursus.

LLKC turpina organizēt 2011. gadā iesāktos 120 stundu klātienē vai e-mācību programmas **maksas** kursus visu dzīvnieku sugu B metodes pārraugiem, kuriem ir trīs gadu darba stāžs dzīvnieku pārraudzībā. Sertifikāts par šo kursu beigšanu paver tālākas iespējas A metodes pārrauga statusa iegūšanai, piesakoties eksāmenam valsts aģentūrā „Lauksaimniecības datu centrs”, pēc kura veiksmīgas nokārtošanas tiek izsniegts A metodes pārrauga sertifikāts.

Šo apmācību programmu reglamentē Ministru kabineta 2011. gada 12. jūlija noteikumi nr. 566 „Kārtība, kādā apmāca fiziskās personas, kas veic lauksaimniecības dzīvnieku vērtēšanu, pārraudzību, mākslīgo apsēklošanu, olšūnu un embriju transplantāciju, un kārtība, kādā šīm personām izsniedz un anulē sertifikātus un apliecības”, paredzot šādas apmācības veikt vēl tikai noteikumu pārejas perioda laikā līdz 2012. gada 1. jūlijam. Tāpēc LLKC aicina ieinteresētās personas aktīvi izmantot vēl atlikušo laiku!

Valsts Lauku tīkla projekta „Informatīvu un izglītojošu semināru organizēšana visā Latvijā” ietvaros LLKC Tālākizglītības nodaļa organizē šādus **bezmaksas kursus**:

- 2012. gada 21. februārī – par tēmu „Ganāmpulka (**piena un gaļas šķirnes**) produktivitātes uzlabošanas pārraudzībā esošajām saimniecībām”. Kursos varēs papildināt zināšanas par dzīvnieku reģistrācijas un pārraudzības dokumentiem, to aizpildīšanas kārtību, kā arī informāciju par izmaiņām normatīvajos aktos. Iegūtās zināšanas nodrošinās pareizu ganāmpulka produktivitātes uzskaiti un ganāmpulka izkopšanas iespēju. Kursos var piedalīties visi interesenti, kas nodarbojas ar piena vai gaļas liellopu audzēšanu;
- 2012. gada 22. februārī – par tēmu „Ganāmpulka (**šīnšillu**) produktivitātes uzlabošanas pārraudzībā esošajām saimniecībām”. Kursos varēs iegūt zināšanas šīnšillu audzēšanas aktuālajos jautājumos. Šajā mācību dienā notiks arī eksāmens B metodes pārrauga darba tiesību iegūšanai šīnšillu audzēšanā.

Informāciju par kursu programmā ietvertajām mācību tēmām var iegūt pa tālr. 29175921 vai 63050235., kā arī LLKC mājaslapā www.llkc.lv. **LL**

Sagatavoja LLKC Tālākizglītības nodaļas nodaļas vadītāja vietnieks **Ivars Kalnītis**

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus “Lauku Lapa” un “Zivju Lapa” Jūsu e-pasta kastītē! Lai pieteiktos izdevuma elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot “Lauku Lapu” un “Zivju Lapu”.

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, Uzvārds; Iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; E-pasta adresi, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

SAGATAVOTS

SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag.,
Ozolnieku nov., LV-3018
tālr.: 63050220

Izdevumā:

Foto no LLKC arhīva.